

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" • ΤΕΥΧΟΣ 51 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Καλή Ανάσταση

**Πασχαλινά στιγμιότυπα
στο Καστόρι** Σελ. 4-5

200 χρόνια από το 1821
Σελ. 12

Παναγιώτης Ζωγράφος
Σελ. 20-21

Φωτο: Γ. Σκαφιδάς

200 χρόνια ελευθερία

Το μέλλον της πατρίδας μας στα χέρια των παιδιών μας

“και είχα έναν τενεκέ και τα 'βανα μέσα και τα 'χωνα”, γράφει ο Γιάννης Μακρυγιάννης για τα «γράμματα» που έγραφε, εξιστορώντας το χρονικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους. Αφού πολέμησε, έμαθε γράμματα μεγάλος, γιατί «Και όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρνω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκιον. Δια 'κείνο έμαθα γράμματα εις τα γράμματα και κάνω αυτό το γράψιμον το απελέκτο...», όπως γράφει στον επίλογο των Απομνημονευμάτων του. Από το 1829 έως το 1851 περίπου έγραφε. Και χάρη στον Γιάννη Βλαχογιάννη, το 1907, τα κείμενα βγήκαν από το σκοτάδι. Το νεοσύστατο ελληνικό κράτος πέρασε από πολλά βήματα και πεripιπέτειες για να δομηθεί. Αλλά

και σήμερα, πολλές φορές στα χείλη έρχεται το τραγούδι του Νίκου Ξυλούρη:

«Μπάριμπα Γιάννη Μακρυγιάννη
πάρε μαύρο γιαταγάνι
κι έλα στη ζωή μας πίσω
το στραβό να κάμεις ίσο.»

Φέτος γιορτάζουμε τα 200 χρόνια από το 1821 και σ' αυτό το τεύχος η Βαρβάρα Κεμερίδου ανατρέχει στη συνεισφορά του τόπου μας στον αγώνα. Είμαστε υπερήφανοι που είμαστε απόγονοί τους. Η γνώση της ιστορίας είναι οδηγός για την πορεία στο μέλλον. Αλλά πρέπει να μαθαίνουμε και από την ιστορία των άλλων λαών και κρατών. Έτσι σε αυτό το τεύχος η Κάρεν-Καλίσα Χιώτη μάς εμπλουτίζει με τις πληροφορίες σχετικά με την αποχώρηση της Γροιλανδίας από την τότε ΕΟΚ, το 1982 και τον αγώνα που δίνει να γίνει μια πραγ-

ματικά ανεξάρτητη χώρα εκμεταλλευόμενη τους φυσικούς της πόρους.

Από αυτό το τεύχος, με χαρά ο Πολυδεύκης φιλοξενεί σελίδα για τα αγροτικά, όπου συζητούνται τα αγροτικά θέματά μας και καλοδέχεται τα άρθρα από τους αγρότες μας. Με απογοήτευση βλέπουμε την υπολειπουμένη του ΚΕΠ Καστορείου, το ιστορικό της υπόθεσης θα το διαβάσετε στο θέμα μας. Μιας και σε αυτό το τεύχος γιορτάζουμε την παλιγγενεσία μας, δε θα μπορούσε να μην κάνουμε αφιέρωμα στον Παναγιώτη Ζωγράφο, τον ζωγράφο και αγωνιστή του 1821, από τη Βορδόνια.

Η πανδημία του covid-19 συνεχίζεται, τώρα βιώνουμε το τρίτο κύμα, το οποίο χτυπά με ένταση αρκετές περιοχές της Ελλάδας. Η καραντίνα έκλεισε ένα χρόνο, με

ένα διάλειμμα το Καλοκαίρι. Όλες οι στρατηγικές αντιμετώπισης του αόρατου εχθρού, φαίνονται να δοκιμάζονται και πέρα από τη διακίνηση της υγείας και της ανθρώπινης ζωής, ο αριθμός των θανάτων κάθε μέρα εμπλουτίζει τις στατιστικές παραμέτρους των ειδικών, ξεχνώντας ότι πρόκειται για ανθρώπινες ψυχές που αποχώρησαν από αυτήν την ζωή κάτω από πρωτοφανείς και τραγικές συνθήκες για τον σύγχρονο κόσμο μας. Όμως υπάρχουν και οι άλλες επιπτώσεις, οι κοινωνικές, οι οικονομικές και οι ψυχολογικές, οι οποίες θα παραμείνουν αρκετά μετά την ευκαταία λήξη της πανδημίας.

Έτσι φέτος, ούτε καρναβάλια, ούτε παρελάσεις, ούτε εκδηλώσεις. Όμως δε θα το βάλουμε κάτω. Φέτος η ευχή είναι ουσιαστικά επίκαιρη. ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ.

Έντυπη Εφημερίδα
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»
Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
<http://polydefkis.gr>
e-mail: polydefkiskastori@gmail.com
Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή
Βαρβάρα Κεμερίδου, Γιάννης Αρφάνης, Ελένη Βλαχογιάννη,
Ευγενία Λαμπή, Καίτη Σμυρνίου, Γιώργος Σκαφιδάς,
Γαρυφαλία Ρουμελιώτη

Αγροτικά, Αθλητικά: Γιώργος Σκαφιδάς

Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή

Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη, Καίτη Σμυρνίου

Περιβαλλοντικά: Γιάννης Αρφάνης

Πολιτιστικά - Λαογραφικά: Βαρβάρα Κεμερίδου

Φωτογραφικό υλικό: Βασίλης Λαγανάς, Κω/νος Χ. Λαγανάς
Γιάννης Αρφάνης, Γιώργος Λαγανάς, Θ. Ανδριανός
Π. Γεώργαρης, Καίτη Σμυρνίου, Ηλίας Γρηγοράκης

Χορηγίες: Καίτη Σμυρνίου

Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Καστόρι - Βόρειοι Δήμοι: Θεόδωρος Αλαφóγιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης Δημητρακόπουλος,
Νίκος Λαγανάς

ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos

Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis, Αλάσκα: Maria Bascous

Αυστραλία: Angela Vasilas, M. Gylopdis

Παραγωγή - Εκτύπωση: Stilvopress, 25ης Μαρτίου 124,
Περιστέρι, τηλ.: 210 57 81 638, e-mail: stilvopress@gmail.com

Καστανιώτικα

Συμπληρώνονται φέτος 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 ενάντια στον τουρκικό ζυγό. Στο κάλεσμα του Γέρου του Μοριά για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού ανταποκρίθηκαν αμέσως οι Καστανιώτες, όπως και τα άλλα χωριά της Επάνω Ρίζας του Ταυγέτου. Η πλειοψηφία των κατοίκων του χωριού ζούσε στο βουνό, όμως υπήρχαν και σπίτια στην Παλαισχώρα, στο πάνω άκρο του χωριού. Στα δε Περιβόλια υπήρχε τουρκικός οικισμός, που είχε στην κατοχή του τον κάμπο της περιοχής. Για τον λόγο αυτό υπάρχουν ακόμα τοπωνύμια με τουρκικές ρίζες. Οι Καστανιώτες είχαν το αίσθημα της ελευθερίας βαθιά μέσα τους, συμμετείχαν και στα Ορλωφικά το 1870 και υπέστησαν πολλά δεινά. Αλλά και στον διωγμό των Κλεφτών 1804-1805 γνώρισαν για άλλη μια φορά τις αγριότητες του Τούρκου κατακτητή: κάψιμο σπιτιών, λεηλασίες, εξοντώσεις. Απέναντι από την εκκλησία της Μισοσπορίτισσας, μέχρι και σήμερα, τον βράχο τον λένε «το τοιγκέλι του παπά» που κρέμασαν από το Παπαδοπουλέικο σόι τον ιερέα της περιοχής, αφού έκαψαν και το σπίτι του.

Ο προεστός του Μυστρά και μνημένος στη Φιλική Εταιρεία από το 1819 Παναγιώτης Κρεββατάς επισκέφτηκε το χωριό και σε σύναξη που έγινε τον Μάρτιο του 1821 στον Νικολοπουλείκο Πύργο -οικία Σάββα Ρεξίνη- στο Καμάρι, πάρθηκε η απόφαση για τη συμμετοχή του χωριού στον Αγώνα υπό την αρχηγία του Κρεββατά.

Οι Καστανιώτες ήταν παρόντες, όπως και το σύνολο των κατοίκων των χωριών της περιοχής, σε όλες τις κρίσιμες μάχες: Βαλιτέσι, Δολιανιά, άλωση της Τριπολιτσάς, πολιορκία της Πάτρας, Δερβενάκια κ.λπ.

Ο καθηγητής Δ.Α. Σπαντίδης, στο βιβλίο του «Η συμβολή των αγωνιστών της Επάνω Ρίζας της Λακεδαιμόνως στην Επανάσταση του 1821» έχει καταγράψει, μέσα από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, όλους τους κατοίκους της περιοχής που πήραν μέρος στον Αγώνα για την ανεξαρτησία.

Αλλά και κατά την εκστρατεία του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, όταν ο Αιγύπτιος πολέμαρχος έκαιγε και ρήμαζε τη Λακωνική γη, οι Καστανιώτες αμέσως ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του Νικητάρη, που από το στρατόπεδο του Γεωργιτσίου έστειλε επιστολή στους Καστανιώτες όπου κατέληγε «αδέλφια μου, σας περιμένω εφ' ίππου». Υπό τις διαταγές του δόθηκε η μάχη της χαντάκας του Αγίου Νικόλα, που ήταν το πέρασμα για το βουνό και που είχαν καταφύγει τα γυναικόπαιδα για να μην πέσουν στα χέρια του. Μετά από σφοδρή μάχη, στις 21 Σεπτεμβρίου 1825, ο Ιμπραήμ, αφού έκαψε σπίτια στο άκρο της Καστανιάς και στα Περιβόλια, σταμάτη τη μάχη και αναχωρεί για την Τρίπολη.

Τιμή και δόξα στους Καστανιώτες και στους κατοίκους όλων των χωριών της περιοχής μας που πήραν μέρος στον Αγώνα του Έθνους.

Γεια σας πατριώτες
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Το χρονικό του προαναγγελλθέντος θανάτου των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών στην περιφέρεια του Δήμου Σπάρτης

Κεραυνός εν αιθρία έπεσε στις έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Σπάρτης το άκουσμα της υπολειπόμενης των ΚΕΠ. Η Δημοτική Αρχή, στις 30 Δεκεμβρίου 2020, έλαβε διοικητική απόφαση για τη μετακίνηση των υπαλλήλων των περιφερειακών ΚΕΠ στο κεντρικό ΚΕΠ της Σπάρτης, στο οποίο σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης υπάρχει έλλειψη προσωπικού και επιπλέον είναι επιφορτισμένο και με την διαδικτυακή εξυπηρέτηση των πολιτών μέσω της εφαρμογής my KEPlive.gov.gr.

Η μετακίνηση των υπαλλήλων των ΚΕΠ της περιφέρειας του Δήμου στηρίχθηκε, όπως εκφράστηκε στη συζήτηση στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, στο ότι οι υπάλληλοι δεν είχαν αντικείμενο εργασίας, αφού υπήρχε πολύ μικρή προσέλευση πολιτών για εξυπηρέτηση στα περιφερειακά ΚΕΠ. Η απόφαση εκτελέστηκε άμεσα και από 1η Ιανουαρίου 2021 τα περιφερειακά ΚΕΠ λειτουργούν μόνο δύο ημέρες την εβδομάδα. Στο Καστορείο το ΚΕΠ πλέον λειτουργεί μόνο κάθε Δευτέρα και Τρίτη από τις 07:30πμ. μέχρι 15:00πμ.. Για τη λήψη αυτής της απόφασης δεν διενεργήθηκε καμία διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες, με αποτέλεσμα να υπάρξει μεγάλη αντίδραση. Η απόφαση ανακοινώθηκε άμεσα από τον Δημοτικό Σύμβολο της περιοχής κ. Γεώργιο Κουρεμπή και στη συνέχεια έγινε γνωστή και από τα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Άμεσα, μέλη του Τ.Σ. Καστορείου ζήτησαν τη σύγκληση συνεδρίασης για τη συζήτηση του θέματος και λήψη απόφασης για περαιτέρω ενέργειες.

Οι αρχηγοί των Δημοτικών Παρατάξεων της αντιπολίτευσης έθεσαν για συζήτηση το θέμα των ΚΕΠ στις 4 και μετά στις 18/01/2021, αλλά αυτή αναβλήθηκε και τις δύο φορές για επόμενη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Τελικά πραγματοποιήθηκε στις 15/02/2021.

Ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Καστορείου κ. Βασίλης Λαγανάς κάλεσε σε τακτική συνεδρίαση τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου στις 02/02/2021 με το ένα εκ των δύο θεμάτων συζήτησης να είναι η «Ομαλή Λειτουργία του ΚΕΠ». Στη συζήτηση, ομόφωνα, λήφθηκε απόφαση για κατάθεση διαμαρτυρίας

ροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου μετά από συνεδρίαση των μελών του αποφάσισε ομόφωνα να διαμαρτυρηθεί ζητώντας με επιχειρήματα την ανάκληση της σχετικής απόφασης με επιστολή του, την οποία κοινοποίησε και στα τοπικά μέσα ενημέρωσης.

Στις 15 Φεβρουαρίου, στη διαδικτυακή συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Σπάρτης συζητήθηκε το θέμα της λειτουργίας των ΚΕΠ με ιδιαίτερη έμφαση στις διαμαρτυρίες των δύο τοπικών φορέων της Κοινότητας Καστορείου. Στη δια-

δικτυακή συνεδρίαση από την περιοχή μας υπερθεμάτισαν στην ομαλή λειτουργία των ΚΕΠ οι αρχηγοί και οι Σύμβουλοι των Δημοτικών Παρατάξεων της αντιπολίτευσης, ιδιαίτερα οι Δημοτικοί Σύμβουλοι της Δημοτικής Ενότητας Πελλάνας κ. Αντώνης Καλομοίρης και ο κ. Γιώργος Κουρεμπής, ο οποίος, κατέθεσε κοινή διαμαρτυρία των 7 Τοπικών Κοινοτήτων της Δημοτικής Ενότητας Πελλάνας, ζητώντας την επιστροφή των ΚΕΠ στην ομαλή λειτουργία τους. Σχετική απόφαση διαμαρτυρίας κατέθεσε και ο Πρόεδρος της Τ.Κ. Αγίου Κωνσταντίνου κ. Γεώργιος Ρούμπος και έλαβε και

τον λόγο στη συζήτηση. Τον λόγο έλαβε επίσης και ο Πρόεδρος του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου κ. Αθανάσιος Δημητρακόπουλος.

Το θέμα ξανα συζητήθηκε στη συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου 2021 του Δημοτικού Συμβουλίου Σπάρτης, στην οποία και οι τρεις Δημοτικές Παρατάξεις της αντιπολίτευσης έλαβαν ομόφωνα απόφαση για την καθημερινή επαναλειτουργία των ΚΕΠ. Η απόφαση αυτή δεν είναι δεσμευτική για τη Διοικούσα παράταξη, είναι όμως ενδεικτική της επιθυμίας όλων των πολιτών της Περιφέρειας Δήμου Σπάρτης.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι η Δημοτική Αρχή στην μετά covid-19 εποχή θα πρέπει να επανεξετάσει το θέμα και να επιτρέψει στον πολίτη της υπαίθρου να νοιώθει ασφαλής έχοντας κοντά του την πρόνοια και την έμπρακτη στήριξη του Δήμου, ώστε να διευκολύνεται η διαβίωσή του. Στην αρχή, και με ευθύνη και της προηγούμενης Δημοτικής Αρχής, άρχισε η σταδιακή απόσπαση της Γραμματέως της Δημοτικής ενότητας Πελλάνας μέχρι την οριστική μετακίνησή της στη Σπάρτη από την παρούσα Δημοτική Αρχή. Τώρα άρχισε η σταδιακή μετακίνηση των υπαλλήλων των ΚΕΠ. Η δικαιολογία ότι οι υπάλληλοι στα ΚΕΠ υποαπασχολούνται «κοινώς κάθονται» δεν ευσταθεί και είναι στην ευχέρεια της δημοτικής Διοίκησης να εφαρμόσει και σ' αυτή την περίπτωση τη διαδικτυακή εργασία, η οποία έχει λύσει πλέον τέτοια θέματα και η εφαρμογή της επιτρέπει, εφόσον τούτο κρίνεται σκόπιμο, ο υπάλληλος που εργάζεται στο ΚΕΠ Καστορείου να μπορεί να διεκπεραιώνει, άριστα, υποθέσεις και θεματική εργασία του ΚΕΠ Σπάρτης.

Ε.Β.

Πασχαλινά στιγμιότυπα στο Καστόρι

Καθώς θα εκδίδεται αυτό το τεύχος, και με βάση τη σαρωτική έξαρση των κρουσμάτων μόλυνσης με τον ιό covid-19, δεν αναμένεται να έχουμε καλά νέα για μια χαρούμενη πασχαλιά με τους αγαπημένους μας και μάλλον θα τη γιορτάσουμε μακριά από το χωριό. Δε θα το βάλουμε όμως κάτω και ανακαλώντας τις παλιές ωραίες στιγμές θα πάρουμε δύναμη για να ξεπεράσουμε αυτήν την κρίση.

Έτσι σ' αυτό το τεύχος αποφασίσαμε να κάνουμε μια αναδρομή -και φωτογραφική- στο πώς γιορτάζουμε την Πασχαλιά στο Καστόρι. Για να μην ξεχνιόμαστε.

Ξεκινάμε από τις Παρασκευές των Χαιρετισμών που γιορτάζονται με λαμπρότητα στο χωριό. Ο κόσμος στην εκκλησία πολύς και όλοι με μια ευχάριστη προσμονή. Η λειτουργία είναι από τις ωραιότερες και κρατώντας τη σύνοψή σου μπορείς να ψέλνεις κι εσύ.

Στο τέλος της λειτουργίας το εγκώμιο στην Παναγία:

«Τὴν ωραιότητα τῆς Παρθενίας σου, καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον τὸ τῆς ἀγνεΐας σου, ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεῖς, ἐβόα σοι Θεοτόκε· Ποῖόν σοι ἐγκώμιον προσαγάγω ἐπάξιον, τὶ δὲ ὀνομάσω σε; ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι. Διὸ ὡς προσετάνην βοῶ σοι· Χαῖρε, ἡ Κεχαριτωμένη».

Με το τέλος των εβδομάδων του Ακάθιστου Ὑμνου και την εβδομάδα τη «βουβή», έρχεται η

Μεγάλη Εβδομάδα. Η κάθε μέρα ακολουθεί τα βήματα του Χριστού, μέχρι την Ανάσταση. Κι αν είναι νηστεία, η Άνοιξη είναι εδώ και η αναζωογόνηση θα επέλθει. Κάθε βράδυ η αντίστοιχη λειτουργία με τους ύμνους στο βυζαντινό ρυθμό σε κλίμα κατανυκτικό. Ηρεμεί την ψυχή και δημιουργεί ένα συναίσθημα ενότητας και κοινωνίας. Ξεκνάμε τις διαφορές, τις στενοχώριες, τα προβλήματα. Όλα φεύγουν, όταν επικεντρώσεις στην ψαλμωδία. Ακόμη και πιο παλιά, όταν ο κόσμος δούλευε σκληρά στα χτήματα υπό δύσκολες συνθήκες, το να πας το βράδυ στην εκκλησία ήταν γιορτή, χαρά και ξεκούραση.

Το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, στον όρθρο της Μεγάλης Τετάρτης, περιμένεις να ακούσεις το τελευταίο τροπάριο της λόγιας ποιήτριας του Βυζαντίου, Κασσιανής.

«Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή, τὴν σὴν αἰσθημένη θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν, ὀδυρομένη, μύρα σοι, πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει.»

Η Κασσιανή σύμφωνα με τον βυζαντινό χρονογράφο Συμεών Μάγιστρο (990 μ.Χ) έχασε το μήλο του αυτοκράτορα Θεόφιλου και τη θέση της αυτοκράτειρας του Βυζαντίου, γιατί όταν αυτός

της είπε «Ὡς ἄρα δια γυναικὸς ἐρρήτη τα φαῦλα», αναφερόμενος στο Προπατορικό Ἀμάρτημα, εκείνη, ἀντὶ να σιωπήσει, του ἀπάντησε: «Ἀλλὰ καὶ δια γυναικὸς πηγάζει τα κρείττω», αναφερόμενη στην ἐλπίδα της σωτηρίας ἀπὸ την ἐνσάρκωση του Χριστοῦ μέσω της Παναγίας. Ἱστορία που διαβάσαμε πολλές φορές καὶ καιρόμασταν που υπήρχαν πάντα γυναῖκες με το θάρρος της γνώμης τους καὶ ας ἔχαναν τους θρόνους.

Τη Μεγάλη Τετάρτη, το απόγευμα, η Λειτουργία του Ευχελαίου και ο Νηπτήρας, ανάμνηση της ταπεινότητας του Χριστού, που έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του. Το βράδυ ο Μυστικός Δείπνος και η Προσευχή του Χριστού στο Όρος των Ελαιών. Η προετοιμασία για τον πόνο. Τη Μεγάλη Πέμπτη αρχίζουν να καταφθάνουν οι ορδές των Αθηναιών, το χωριό γεμάτο κόσμο. Το βράδυ στην εκκλησία τα Δώδεκα Ευαγγέλια και η Σταύρωση

του Χριστού.

«Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου, ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας.

Στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιτίθεται, ὁ τῶν Ἀγγέλων Βασιλεύς.

Ψευδῇ πορφύραν περιβάλλεται, ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις.

Ῥάπισμα κατεδέξατο, ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ.

Ἦλοις προσπλώθη, ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας.

Λόγῃ ἐκεντήθη, ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου.

Προσκυνοῦμέν σου τὰ Πάθη Χριστέ.

Δεῖξον ἡμῖν, καὶ τὴν ἔνδοξόν σου Ἀνάστασιν.»

Τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ σε ξυπνάει ἡ πένθιμη καμπάνα. Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά σπεύδουν νὰ στολίσουν τὸν Επιτάφιο. Πασσαλιές καὶ βιολέτες ἀπὸ τοὺς

κήπους καὶ τὶς αὐλές στὴν πρώτη γραμμῇ. Τὸ ἀπόγευμα δὲν πρέπει νὰ χάσεις τὴ λειτουργία τῆς Αποκαθήλωσης, με τὶς γυναῖκες νὰ ψέλνουν το:

«Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, ὁ Ἀριμαθαίας καθεῖλε, τὴν τῶν ἀπάντων ζωὴν, σμύρνη καὶ σινδόνι σε Χριστὲ ἐκήδευσεν, καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο, καρδίᾳ, καὶ χεῖλει, σῶμα τὸ ἀκέραιον, σοῦ περιπτύξασθαι, ὅμως συστελλόμενος φόβῳ, χαίρων ἀνεβόα σοι. Δόξα, τῇ συγκαταβάσει σου Φιλάνθρωπε.»

Τὸ βράδυ ὁ Επιτάφιος, στὰ χέρια τῶν ἀντρῶν, περιδιαβαίνει τοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ. Οἱ κάτοικοι ἔχουν στολίσει ὅλη τὴ διαδρομὴ με ἀναμμένα κεριὰ καὶ φανάρια. Τὰ κορίτσια καὶ οἱ γυναῖκες ψέλνουν:

«ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν

μου Τέκνον, πού ἔδου σου τὸ κάλλος;»

Τὸ Μεγάλῳ Σάββατο με τὶς λαμπάδες μας, στὴν κατάμεστη πλατεία, γιορτάζουμε τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Καὶ τὴν Κυριακὴ ὅλα εἶναι λαμπρά. Εἶναι Ἀνοιξη καὶ τὸ κατάφυτο χωριὸ μας εἶναι συνήθως ολάνθιστο. Ἀν δὲ στρωθεῖς ἀπὸ νωρὴς στὴ σοῦβλα, σε περιμένει μιὰ βόλτα στὸν Πισαγιάννη ἢ στὴ γέφυρα ἢ στὸν Ἅγιο Μάμα. Κι ἂν εἶσαι γνώστης μαζεύεις φρέσκια ρίγανη γιὰ τὸ ψιτὸ τῆς Δευτέρας. Γιατί τὴ Δευτέρα ἀνάβουν οἱ ξυλόφουρνοι στὰ σπίτια γιὰ νὰ ψήσουν τὸ κατσοκάκι ἢ τὸ ἀρνάκι. Τὸ μεσημέρι, στὸ τραπέζι, μοσχοβολάει καὶ ἀχνίζει τὸ ἀρνὶ με τὶς πατάτες καὶ τὴ φρέσκια ρίγανη, ἡ μαρουλοσαλάτα με τὸ φρέσκο κρεμμυδάκι. Μέσα στὴ σουπιέρα λαμ-

ποκοπάνε τὰ κόκκινα αὐγὰ καὶ δίπλα ἡ χιλιάρα με τὸ κρασί, «ὅλον ἄρωμα καὶ πτήσις καὶ ἀφρός». «ὦ, πενιχρά καὶ υπερτάτη εὐτυχία τοῦ φτωχοῦ», Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Ὅλο τὸ Καστόρι μοσχοβολά.

Ὠραία Πασχαλιά, σπονδὴ στὴν ἀναγέννηση. Ἀς θυμηθοῦμε ἐκεῖνο τὸ παιδικὸ τραγουδάκι.

Ἦρθε πάλι Πασχαλιά
με ἀγάπη, με φιλιὰ
Με αὐγὸ καὶ με ἀρνὶ
χαίρονται οἱ Χριστιανοί.

Τι φορέματα καλά,
τι γλυκίσματα πολλὰ
Τι τραγούδι καὶ φωνή,
χαίρονται οἱ Χριστιανοί.

Β.Κ. - Ε.Λ.

Φωτο:

Γ. Λαγανάς, Γ. Μουτῆς

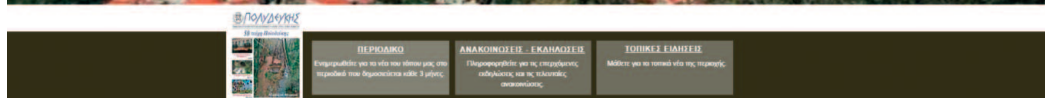
Η ΝΕΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ

Ο «Πολυδεύκης» βρίσκεται στο διαδίκτυο με νέα ιστοσελίδα με το όνομα www.polydefkis.gr, μοντέρνα και με νεανικό πνεύμα, δια χειρός Ηλιάνας Γιακουμάκη. Είμαστε πολύ χαρούμενοι και θέλουμε νὰ ευχαριστήσουμε τὴν Ηλιάνα, κόρη τῆς Μαρίας Σμυρνιού καὶ τοῦ Κώστα Γιακουμάκη, γιὰ τὴν προσφορὰ καὶ τὴ βοήθειά τῆς. Εἶναι μεγάλῃ υπόθεση γιὰ ἐμὰς, μιὰ νέα γυναίκα ἐπαγγελματικὰ ἐπιτυχημένη, ἡ Ηλιάνα ἐργάζεται ὡς διευθύντρια μάρκετινγκ, νὰ διαθέσει ἀπὸ τὸν ἐλάχιστο ἐλεύθερο χρόνο τῆς, ὥστε νὰ μὰς φτιάξει τὴ νέα ιστοσελίδα. Σιγὰ σιγὰ θὰ τὴν ἐμπλουτίσουμε με νέο υλικό, ἐπικεντρώνοντας στὴν ἀνάδειξη τῆς πολιτιστικῆς μὰς κληρονομιάς.

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Ο ΠΟΛΙΤΕΥΣΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΟΣ ΚΑΠΟΔΟΚΕΩΝ ΔΕΛΦΩΝ
"Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ΣΑΣ ΚΑΛΩΣΟΡΕΙ

Ε.Λ.

ΕΛΙΕΣ ΚΑΛΑΜΩΝ ή «ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ»

Στις 11 Δεκεμβρίου 2020 πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη φορέων και επιχειρηματιών της Λακωνίας, με την παρουσία του Δημάρχου Σπάρτης, του Αντιπεριφερειάρχη Λακωνίας, βουλευτών και εκπροσώπων φορέων, με θέμα την αίτηση ακύρωσης του Συλλόγου Υπέρ των Μεσσηνιακών Ελαιοκομικών Προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΣΥΜΕ-ΠΟΠ) έναντι της απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης για την ένταξη του όρου «Καλαμάτα» ως συνώνυμο της ελιάς ποικιλίας «Καλαμών», που αναμενόταν να εκδικαστεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Στ Ε) στις 15 Δεκεμβρίου 2020. Το Επιμελητήριο Λακωνίας κατέθεσε παρέμβαση στο Σ.τ.Ε, ώστε να διατηρηθεί η υπουργική απόφαση με την οποία είναι δυνατή η χρήση του ονόματος ΚΑΛΑΜΑΤΑ ως συνωνύμου για την ονομασία της ποικιλίας ελιάς Καλαμών. Την ίδια παρέμβαση έχουν καταθέσει και πρόκειται να καταθέσουν και άλλα Επιμελητήρια

και φορείς, αλλά και Δήμοι περιοχών που πλήττονται από την τυχόν κατάργηση της εν λόγω απόφασης. Σημειώτεον ότι η Λακωνία παράγει ετησίως 25.000 τόνους επιτραπέζιας ελιάς ποικιλίας καλαμών, δηλαδή 28% της πανελλαδικής παραγωγής, ενώ η Μεσσηνία 3% της παραγωγής. Στη σύσκεψη όλοι οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ομόφωνα υπέρ της διατήρησης της ισχύος της παραπάνω απόφασης και την παρέμβαση στα αρμόδια Υπουργεία για την αυστηροποίηση και ένταση των ελέγχων εισαγωγών, ώστε να καταπολεμηθεί το φαινόμενο «ελληνοποιήσεων».

Να θυμίσουμε ότι παγκοσμίως η ελιά Καλαμών είναι γνωστή και εμπορεύεται ως "Kalamata olives". Στην Ελλάδα το ΠΟΠ Καλαμάτας απέκλειε την εξαγωγή της ελιάς Καλαμών από τις λοιπές περιοχές με αυτήν την ονομασία. Με την απόφαση Αριθμ. 331/20735 του Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ

648B/28-02-2018 εντάχθηκε ως συνώνυμο για την ονομασία της ποικιλίας «ΚΑΛΑΜΟΝ» μεταξύ των συνωνύμων ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΙ-TSIGKELI-AETONYCHI και η ονομασία ΚΑΛΑΜΑΤΑ. Με την απόφαση αυτή λύθηκε οριστικά το πρόβλημα της εξαγωγής της ελιάς Καλαμών απ' όλες τις περιοχές της Ελλάδας, που είχε οδηγήσει σε ασφυξία τους Έλληνες εξαγωγείς και αποτελούσε μόνιμη απειλή εις βάρος του εθνικού εισοδήματος.

Στις 3 Μαρτίου 2021 η Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας διοργάνωσε τηλεδιάσκεψη με θέμα την επέκταση της ΠΟΠ ονομασίας «Ελιά Καλαμάτας» και στις ενόπτες Λακωνίας, Κυνουρίας και Ολυμπίας. Ο Περιφερειάρχης κ. Παναγιώτης Νίκας ενημέρωσε ότι και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων περιμένει την απόφαση του Στ Ε και γι αυτό δεν προχωρά σε περαιτέρω ενέργειες. Στη σύσκεψη αυτή η πλειοψηφία των εκπροσώπων των παραγωγών από τη Μεσσηνία, τη Λακωνία, την Αρκαδία

και την Ηλεία τοποθετήθηκαν υπέρ της επέκτασης στους όμορους νομούς, παρότι υπήρξαν και Μεσσήνιοι επιχειρηματίες που αντιτάχθηκαν. Το επιχείρημα φορέων των παραγωγών της Μεσσηνίας εναντίον της απόφασης, είναι ότι εάν καταργηθεί η ονομασία ΠΟΠ και η ονομασία «Ελιές Καλαμάτας» αποδοθεί στην ποικιλία, έτσι ανοίγει η πόρτα για να πωλούνται διεθνώς με την ονομασία ΚΑΛΑΜΑΤΑ και ελιές από άλλες χώρες, όπως η Αίγυπτος και η Τουρκία. Το αντεπιχείρημα από τις υπόλοιπες περιφέρειες είναι ότι οι ελιές Καλαμών καλλιεργούνται και στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπως στη Φθιώτιδα, την Αιτωλοακαρνανία και τη Χαλκιδική και μάλιστα σε πολύ μεγάλες ποσότητες. «Καλαμών» ή «Καλαμάτας», κατά τη γνώμη μας, εκτός από την ονομασία ΠΟΠ, θα πρέπει να αναπτυχθεί εθνική στρατηγική που θα αφορά στην προώθηση του ελληνικού προϊόντος με ταυτόχρονη υποστήριξη της τιμής, η οποία τώρα καταρρέει.

Παναγιώτης και Γιώργος
Καραγιάννης

Οι πατριώτες μας

Τα χαρούμενα 96α γενέθλια της Σταυρούλας Πάντου στην Αυστραλία

Τα 96α γενέθλιά της γιόρτασε με την ευρύτερη οικογένειά της η Σταυρούλα Πάντου (το γένος Γεωργίου Λαγανά) που μετανάστευσε στην Αυστραλία από το Καστόρι τον Οκτώβρη του 1953 με τον αείμνηστο σύζυγό της Ευάγ-

γελο και την κορούλα τους Χαρίκλεια ηλικίας 18 μηνών.

Φωτογραφίες: Η τριμελής οικογένεια το 1953 και η ευρύτερη οικογένειά σήμερα - τα παιδιά της (3), εγγόνια (8), δισέγγονα (12) καθώς και γαμπρούς, φιλε-

νάδες και φίλους (33 όλοι), μπροστά στο σπίτι της στην Αδελαΐδα.

«Αυτά,» λέει η 96χρονη γιαγιά με περηφάνια, «είναι τα ανθρωπινά μου πλούτη!

Με φωνάζουν μεγάλη μας,

μεγάλη μας γιαγιά σε αγαπάμε πολύ.

Σας εύχομαι όλους σας να φτάσετε στα χρόνια μου και να έχετε την υγεία μου.

Φιλιάκια σ' όλους!»

Σταυρούλα Πάντου

Βουλευτές Λακωνίας επισκέφτηκαν το χωριό μας και συζήτησαν για τα τοπικά προβλήματα

• Στις 12 Φεβρουαρίου ο Βουλευτής Λακωνίας κ. Σταύρος Αραχωβίτης, συνοδευόμενος από τον κ. Παναγιώτη Κουμουνδούρο και τον Δημοτικό Σύμβουλο Δήμου Σπάρτης κ. Κώστα Σταμάτη, επισκέφτηκε το Καστορείο και συναντήθηκε με τους τοπικούς φορείς. Στη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Π.Κ. Μπακή, με τήρηση των μέτρων προστασίας λόγω της πανδημίας του covid-19, παραβρέθηκαν ο Πρόεδρος κ. Βασίλης Λαγανάς με τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου κ. Νικόλαο Πάντο και την κ. Ελένη Βλαχογιάννη, ο Πρόεδρος του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου Καστορείου κ. Θανάσης Δημητρακοπούλος, η Γραμματέας του Πολιτιστικού Συλλόγου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» κ. Βαρβάρα Κεμερίδου και το μέλος του Δ.Σ του Συλλό-

γου Φίλων του βουνού «ΛΟΥΣΙ-ΝΑ» κ. Πανάγος Βασιλείου. Έγινε αμφίδρομη ενημέρωση επί των θεμάτων που απασχολούν την τοπική κοινωνία και εποικοδομητική συζήτηση. Τα θέματα που τέθηκαν και συζητήθηκαν ήταν η υπολειμμένη λειτουργία του ΚΕΠ, ο κίνδυνος της παύσης λειτουργίας του Λυκείου Καστορείου, λόγω του μικρού αριθμού μαθητών, η λειτουργία και η στελέχωση του Κέντρου Υγείας και η ενσωμάτωση σε αυτό των περιφερειακών ιατρείων που προβλέπεται από την υπ' αριθμ. 65844/4-9-2018 απόφαση του Υπουργείου Υγείας. Επίσης η εγκατάσταση ανεμογεννητριών στο Βόρειο Ταΰγετο και τα ελάχιστα έως ανύπαρκτα οφέλη στην τοπική κοινωνία από την εγκατάστασή τους σε σχέση με την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. **E.B.**

• Ο Βουλευτής Λακωνίας κ. Νεοκλής Κρητικός επισκέφτηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2021 το Καστορείο συνοδευόμενος από τον Πρόεδρο του Οργανισμού Νεολαίας & Άθλησης του Δήμου Σπάρτης και με τον Πρόεδρο του Τ.Σ. Καστορείου κ. Βασίλη Λαγανά και τον πρώην Πρόεδρο κ. Γεώργιο Οικονομάκη περιήλθαν στο χώρο του Γυμνασίου, του Κέντρου Υγείας και του παλαιού Υδροηλεκτρικού Εργοστασίου στο ποτάμι. Δεν υπάρχει θέμα παύσης λειτουργίας του Γυμνασίου και Λυκείου Καστορείου δήλωσε, αντιθέτως μάλιστα, υπάρχει πρόθεση αναβάθμισης του χώρου άθλησης με σύγχρονες δομές και ότι σε συζήτησή του με την ηγεσία της «Κτιριακές Υποδομές Α.Ε.» αυτή δέχθηκε να εντάξει το έργο στο πρόγραμμά της. Με επίσημο αίτημα από τον Δήμο Σπάρτης η

ΚΤΥΠ Α.Ε. θα ελέγξει τις πολεοδομικές και οικονομικές προϋποθέσεις εκτέλεσης του έργου. Για το Κέντρο Υγείας Καστορείου είπε ότι γίνονται προσπάθειες στελέχωσής του από την 6η ΥΠΕ με ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και μετά τη στελέχωσή του να προχωρήσει και η αναβάθμιση του κτηρίου και των υποδομών του από την Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας. Για το παλιό υδροηλεκτρικό εργοστάσιο ανέφερε ότι υπάρχει έτοιμη προμελέτη βιωσιμότητας και αναβάθμισής του από το 2015 και σε συνεννόηση με τον Δήμο Σπάρτης μπορεί το έργο αυτό να ενταχθεί για χρηματοδότηση στο Πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II. Ευχής έργο, όλα τα παραπάνω, να μπορέσουν να υλοποιηθούν. Προς το παρόν είδαμε την τοποθέτηση Νοσηλεύτριας στο Κέντρο Υγείας. **E.B.**

Η ΔΕΥΑΣ επιμένει στην αύξηση της τιμής του νερού

Με το σταγονόμετρο θα μετράμε την κατανάλωση του νερού, εάν εφαρμοσθεί η προτεινόμενη αύξηση του κόστους του νερού ύδρευσης στον Δήμο Σπάρτης. Η ΔΕΥΑΣ επανέφερε στις 16/03/2021 στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης νέα αυξημένη τιμολογιακή πρόταση για το νερό ύδρευσης, η οποία ψηφίστηκε με 6 ψήφους έναντι 4. Η πρόταση αυτή είναι υπερτιμημένη έναντι της προηγούμενης που είχε αποφασισθεί και είχε απορριφθεί από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση μετά από ένσταση των 42 Προέδρων των Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Σπάρτης. Η νέα τιμολόγηση εκτιμάται ότι είναι αυξημένη ανά κοινότητα περίπου από 70 έως και 500% του ισχύοντος τιμολογίου. Στη νέα αυτή ενέργεια αντιτάχθηκαν εκ νέου με νέα τους έγγραφα κοινή διαμαρτυρία οι 45, αυτή τη φορά, πρόεδροι και ζήτησαν να συμμετέχουν στη συζήτηση, προκειμένου να εκφράσουν απόψεις και προτάσεις, αλλά δεν έγινε αποδεκτό το αίτημά τους. Ο Πρόεδρος του Τ.Σ. Καστορείου κ. Βασίλης Λαγανάς έστειλε, με πρωτοβουλία του, δική του ξεχωριστή επιστολή διαμαρτυρίας. Στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της ΔΕΥΑΣ το μέλος κ. Βαγγέλης Βαλιώτης, πρώην Πρόεδρος της ΔΕΥΑΣ και πρώην Δήμαρχος Σπάρτης, παρατηρώντας τα έσοδα και τη ρευστότητα της επιχείρησης του 2020 διαπίστωσε και το τόνισε στο συμβούλιο ότι υπερβαίνουν κατά πολύ το κόστος της μελέτης βιωσιμότητας της επιχείρησης. Αντίθετες, εκφράζοντας το κοινό αίσθημα, στην τιμολογιακή αύξηση και οι τρεις Δημοτικές παρατάξεις της αντιπολίτευσης, προτείνουν στη ΔΕΥΑΣ να βρει άλλους τρόπους να αυξήσει τα οικονομικά της και σε καμία περίπτωση η αύξηση να μην γίνει σε βάρος των πολιτών του Δήμου Σπάρτης, που ήδη, μετά από δέκα χρόνια μνημονίου και ένα χρόνο με τις επιπτώσεις της πανδημίας του covid-19, υποφέρουν οικονομικά. Η νέα πρόταση της τιμολογιακής αύξησης πρόκειται να τεθεί και στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Σπάρτης, προκειμένου να εγκριθεί και να εφαρμοσθεί παρά την αντίθετη γνώμη της πλειοψηφίας του Δημοτικού Συμβουλίου. **E.B.**

Τα του Δήμου μας

Δημοπρατήθηκε το έργο αποκατάστασης ζημιών, που προκλήθηκαν από τη θεομηνία του «Ζορμπά» στις 29/09/2018. Στο έργο αυτό συμπεριλαμβάνεται η αποκατάσταση του πρανούς, που είχε καταρρεύσει στα Ρασεία πλησίον της οικίας Βασίλη Γαρυφάλη.

Ψηφίστηκε και εγκρίθηκε το τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου Σπάρτης 2020 και 2021 για την αποκατάσταση της οδοποιίας και για τεχνικά έργα. Στη Δημοτική Ενότητα Πελλάνας αναλογεί το ποσό των 95.000 ευρώ εκ των οποίων στην Τοπική μας Κοινότητα το ποσό των

24.000 ευρώ (12.000 ανά έτος). Αναμένονται οι προβλεπόμενες ενέργειες από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Σπάρτης για την υλοποίηση των προτεινόμενων έργων από τις σχετικές αποφάσεις του Τοπικού Συμβουλίου.

Με αίσθημα ικανοποίησης αντιμετώπισε η τοπική κοινωνία την επικουρική στελέχωση του Κέντρου Υγείας Καστορείου με την πρόσληψη μίας Νοσηλεύτριας και μιας διοικητικής υπαλλήλου για γραμματειακή υποστήριξη του Κέντρου, οι οποίες ήδη προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο Κέντρο Υγείας. **E.B.**

Παρέμβαση στο Δημοτικό Συμβούλιο Σπάρτης του Δημοτικού Συμβούλου κ Γεωργίου Κουρεμπή

Στο Δημοτικό Συμβούλιο της 15ης Φεβρουαρίου 2021, αλλά και της 26ης Φεβρουαρίου του Δήμου Σπάρτης, στα οποία συζητήθηκε το θέμα της υπολειμμένης λειτουργίας των ΚΕΠ στις έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων, ο Δημοτικός Σύμβουλος κ. Γεώργιος Κουρεμπής έθεσε και το θέμα της λειτουργίας του Κέντρου Υγείας Καστορείου και ζήτησε την παρέμβαση του κ. Δημάρχου προς την 6η ΥΠΕ για τη στελέχωσή του με το απαραίτητο προσωπικό, καθώς και την ενσωμάτωση σε αυτό των περιφερειακών ιατρείων (Γεωργιτσίου, Λογ-

κανίκου, Σελλασίας, Λογκάστρας), όπως προβλέπεται από την υπ αριθμ.65844/4-9-2018 απόφαση του Υπουργείου Υγείας. Ο Δήμαρχος κ. Πέτρος Δούκας του απάντησε ότι σε επικοινωνία του με την 6η ΥΠΕ για το θέμα τον διαβεβαίωσαν ότι αυτό εξετάζεται. Επίσης ζήτησε την τοποθέτηση στεγάστρου έξω από το ιατρείο για την προφύλαξη από τις καιρικές συνθήκες των ευρισκομένων σε αναμονή ασθενών, αλλά και των μαθητών Καστρίου και Βορδονίας, που αναμένουν στη θέση αυτή το Λεωφορείο. **E.B.**

Στη ρωγμή του χρόνου

Σούρουπο, χειμώνας του 1964. Πίσω από το παράθυρο η Φανιώ βλέπει την ψιλόλιγνη σκιά του Χρήστου να ανηφορίζει, πάντα στην ώρα του. Στο διπλανό σπίτι η Βασιλική αποκοιμήθηκε, ο Φλεχτούρης ξεχάστηκε πάλι στο υπόγειο του

της μάνας μας- καθώς λέει η Γιάννα, όταν έφυγε η δική μας. Φθινόπωρο 1948. Στο απέναντι σοκάκι, ο νεαρός εισαγγελέας Θεσσαλονίκης ήρθε να δει τον πατέρα του. Στη δερμάτινη τσάντα η δικογραφία της δολοφονίας του διάσημου Αμερικανού

δημοσιογράφου Πολκ στη Θεσσαλονίκη. Έχει βουίξει η Αμερική. Τώρα όλα στοιχειωμένα στο αρχοντικό. Είναι οι κατάρες για τα λεφτά που έχασαν στην τράπεζα του γέρο Μουστάκη; Έδινε κάτι ομόλογα για τις προίκες, για σοδειές, για αιματηρές οικονομίες, όλα έγιναν καπνός.

Φθινόπωρο 2020. Απέναντί μου η κ. Γεωργία πλησιάζει τα εκατό. Πίσω της φωτογραφίες, εικονίσματα, γάμοι, βαφτίσια, φουστανελάδες και αξιωματικοί με κλάρες και εκείνη να μου λέει για τον Βουρλιά, για το σόι το Ευδέικο, τη συγγένεια με τη μάνα

μου, για τη γιαγιά του George Pelecanos, διάσημου Ελληνοαμερικανού συγγραφέα. Ο παππούς του από τη Βορδόνια, η γιαγιά από το Καστόρι. Μιλάει και για την ορφάνια της, για τα βάσανά της. Δίπλα μας στην πραγματικότητα τρεις κούπες, η επιγραφή και ο χρόνος, η φθορά του, η ρωγμή του γύρω μας.

Όταν ξαναέρθεις να περάσεις, έχω να σου πω ένα σωρό για το χωριό, για τον Παναγιώτη, για τα κουνιάδια μου ...για ...

Θα ξαναρθώ.

Γ. Λαγανάς

Φωτο: Γ. Λαγανάς

Οικονομάκη, άνοιξε καινούργιο βαρέλι ο Χριστόφορος και δεν ήθελε να χάσει τη δοκιμή.

Δεκέμβριος 1961. Η Χριστίνα κατεβαίνει από το λεωφορείο στην πλατεία. Ήρθε για διακοπές. Ήταν πολλές οι ώρες του ταξιδιού από την Μακρυρράχη Πηλίου, όπου διορίστηκε πρώτη φορά δασκάλα. Ήθελε τόσο πολύ να έρθει. Ψιλόλιγνη, πάντα κομψή μέσα στο ταγέρ της. Τώρα στην κολώνα το αγγελτήριο του μνημόσυνου, μας καλεί να τιμήσουμε τη μνήμη της ξαδέλφης μας, της φίλης, της μάνας μας -της δεύτε-

ΛΙΠΑΝΣΗ ΚΑΙ ΚΛΑΔΕΜΑ ΕΛΙΑΣ

Η ελιά είναι η σημαντικότερη καλλιέργεια της περιοχής μας. Το εισόδημα μεγάλου ποσοστού των κατοίκων των χωριών μας προέρχεται από την καλλιέργεια της ελιάς. Είναι λοιπόν φυσικό, οι ελαιοπαραγωγοί να θέλουν να αυξήσουν την απόδοση των ελαιώνων τους, προκειμένου να αυξήσουν και τα έσοδά τους.

Παράγοντας που επηρεάζει την απόδοση της ελιάς είναι η γονιμότητα, η ικανότητα δηλαδή του δέντρου να παράγει άνθη και καρπούς με κανονικά σπέρματα, που να φτάνουν μέχρι την ωρίμανση. Η γονιμότητα επηρεάζεται κυρίως από το πότισμα, τη λίπανση, το κλάδεμα και τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος. Η απόδοση ενός ελαιώνα εξαρτάται μεταξύ άλλων και από την τοπογραφία, τον τρόπο με τον οποίον έχει διαμορφωθεί, τον τρόπο με τον οποίον τον καλλιεργούμε, την ηλικία των δέντρων αλλά και από την απόδοσή του κατά την προηγούμενη καλλιεργητική περίοδο.

Η ελιά είναι ένα αείφυλλο δέντρο και καρποφορεί σε βλαστούς του προηγούμενου έτους, πράγμα που πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν κατά τον σχεδιασμό του προγράμματος λίπανσής της και αυτό, γιατί η απορρόφηση των θρεπτικών στοιχείων από το δέντρο έχει διαφορετικό ρυθμό ανάλογα με το αν βρίσκεται ή όχι σε παραγωγική χρονιά. Για την αύξηση της άνθισης και του ποσοστού καρπόδεσης πρέπει να υπάρχει και η κατάλληλη θρέψη. Η θρέψη με άζωτο, φώσφορο και κάλιο συμβάλλει θετικά στην ενίσχυση της ανθοφορίας και της καρπόδεσης. Τα νεαρά φυτά ευνοούνται περισσότερο από τη θρέψη μέσω αζώτου και φωσφόρου. Η υπερβολική όμως θρέψη μπορεί να οδηγήσει σε ανισορροπία με αρνητικά αποτελέσματα. Ένα ακόμα στοιχείο που βοηθά στην ανθοφορία είναι το βόριο, το οποίο μαζί με το ασβέστιο εν-

σχύουν τα κυτταρικά τοιχώματα και συνδυαστικά με τον ψευδάργυρο επιδρούν θετικά στην καλή άνθιση, επικονίαση και καρπόδεση. Το βόριο είναι αυτό που συμβάλλει στην ανάπτυξη του καρπού και στην τελική ποιότητα και παραγωγή, συνεπώς αποτελεί το πλέον σημαντικό στοιχείο για την καλλιέργεια της ελιάς. Για την επίτευξη υψηλής καρπόδεσης το πρόγραμμα λίπανσης είναι καλό να εφαρμοστεί δύο φορές, πριν την άνθιση έως και την έναρξη της άνθισης.

Αναφορικά με το κλάδεμα, πρόκειται για το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα σωστής καλλιεργητικής πρακτικής που μπορεί να εφαρμοστεί στην ελιά. Ποιοι είναι όμως οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να κλαδέψουμε την ελιά; Η ελιά πρέπει να κλαδεύεται προκειμένου να ισορροπήσουμε το φορτίο στο φυτό, καθώς επίσης και για να το βοηθήσουμε να παράγει περισσότερο καρπό αλλά και καλύτερης ποιότητας. Επιπλέον, με τον κλάδο, απομακρύνουμε από τα δέντρα τα άρρωστα και τα μη παραγωγικά μέρη τα οποία παρεμποδίζουν την υγιή ανάπτυξη του δέντρου. Σημαντικοί παράγοντες υγιούς ανάπτυξης, καθώς και σημαντικός λόγος κλαδέματος είναι ο αερισμός και φωτισμός του δέντρου. Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως ο τρόπος κλαδέματος δεν είναι ο ίδιος για όλα τα δέντρα. Η χρονική στιγμή και ο τρόπος κλαδέματος εξαρτώνται από την ηλικία του δέντρου, την ποικιλία της ελιάς, τις κλιματικές συνθήκες που επικρατούν, από την απόσταση που έχουν μεταξύ τους τα δέντρα, την γονιμότητα του εδάφους και την κατάσταση του δέντρου.

Υπάρχουν δύο είδη κλαδέματος που πραγματοποιούνται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και για διαφορετικό σκοπό. Το πρώτο είδος κλαδέ-

ματος, το οποίο πραγματοποιείται τα πρώτα χρόνια της ζωής του δέντρου και το οποίο δεν πρέπει να είναι αρκετά αυστηρό, γιατί αν συμβεί αυτό θα επιβραδυνθεί σημαντικά η παραγωγική φάση. Το κλάδεμα αυτό είναι καλό να γίνει μετά το δεύτερο έτος της ηλικίας του δέντρου έτσι ώστε να έχει δημιουργήσει ισχυρές ρίζες και χρησιμοποιείται προκειμένου να σχηματιστεί το δέντρο με τρόπο τέτοιο που να εξυπηρετείται ο παραγωγός κατά την καλλιέργειά του, αλλά και κατά την συγκομιδή του καρπού. Το δεύτερο είδος κλαδέματος είναι το κλάδεμα καρποφορίας, το οποίο πραγματοποιείται εφόσον το δέντρο έχει μπει στην παραγωγική ηλικία και συμβάλλει στην ποιοτική αύξηση

της καρποφορίας χρόνο με το χρόνο.

Ωστόσο, όπως πολλά καρποφόρα δέντρα, έτσι και η ελιά τη μια χρονιά μπορεί να παράγει μεγάλη ποσότητα καρπού και την άλλη χρονιά η παραγωγή να είναι κατά πολύ μειωμένη. Αυτό συμβαίνει γιατί κατά την περίοδο που υπάρχει μεγάλη παραγωγή, το δέντρο εναποθέτει όλη του την ενέργεια για την διαδικασία αυτή με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποδώσει σε μεγάλο βαθμό την επόμενη χρονιά, προσπαθώντας να αντικαταστήσει τα θρεπτικά συστατικά που έχασε προκειμένου να παράγει μεγαλύτερη ποσότητα την επόμενη χρονιά.

Παναγιώτης και
Γιώργος Καραγιάννης

ΜΕΙΩΜΕΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΑΓΡΟΤΕΣ

Μετά την προκαταβολή της ενιαίας ενίσχυσης που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2020, ακολούθησε τον Δεκέμβριο του 2020 η πληρωμή της δεύτερης δόσης της βασικής ενίσχυσης για το 2020, η οποία περιλάμβανε και το «πρασίνισμα». Προς μεγάλη τους έκπληξη οι δικαιούχοι συνειδητοποίησαν πως έχει πραγματοποιηθεί περικοπή έως και 15% κατά μέσο όρο, ένα ποσό που φτάνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ. Ο σκοπός της περικοπής αυτής αφορά την επιθυμία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να ενισχύσει δικαιούχους που «προέκυψαν» καταφέροντας τη φετινή χρονιά να διεκδικήσουν χρήματα που βρίσκονται στο εθνικό απόθεμα και μάλιστα με ενίσχυσή τους μέσω δήλωσης βοσκοτόπων. Η παρακράτηση αυτή που έγινε σε βάρος των αγροτών - κτηνοτρόφων και ο διαμοιρασμός που πραγματοποιήθηκε στους υποτιθέμενους δικαιούχους, που κάθε άλλο παρά νόμιμα διεκδικούν, είναι λόγος που εν μέσω πανδημίας τους αποτρέπει από το να εκπληρώσουν τους στόχους τους και να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα. Το ειρωνικό της υπόθεσης είναι πως άνθρωποι οι οποίοι δεν ασκούν το επάγγελμα του κτηνοτρόφου, δικαιούνται να δηλώσουν και να κάνουν χρήση βοσκοτόπου χωρίς να δηλώνουν όμως κάποιον αριθμό ζώων κατά την αίτησή τους για ενίσχυση! Όλα αυτά γίνονται εις βάρος των αγροτών - κτηνοτρόφων οι οποίοι έχουν πραγματική ανάγκη για ενίσχυση. Θεμιτό και σωστό λοιπόν θα ήταν να συνδεθεί άμεσα και χωρίς καμία καθυστέρηση η οποιαδήποτε επιδότηση ή ενίσχυση, όχι απλά με την παραγωγή, αλλά με την πώληση αγροτικών προϊόντων η οποία να συνοδεύεται από τα όποια νόμιμα παραστατικά.

Γιώργος Κων/νου Σκαφιδάς
Αγρότης - Κτηνοτρόφος

Γροιλανδία - πρώην τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

μοψήφισμα (63% των ψήφων υπέρ). Οι Γροιλανδοί είχαν δείξει εκτεταμένη αντιπολίτευση (70% των ψήφων κατά), αλλά έπρεπε να παραδοθούν στην πλειοψηφική απόφαση των συμπολιτών τους Δανών. Όταν η Γροιλανδία έλαβε "home rule" (μερική αυτοδιοίκηση) το 1979, η πίεση για διεξαγωγή νέου δημοψηφίσματος για την συμμετοχή στην ΕΟΚ αυξήθηκε. Εκτός από καθαρά δημοκρατικά ζητήματα, πολλοί Γροιλανδοί ενοχλήθηκαν ιδιαίτερα από το γεγονός, ότι πλοία από άλλες χώρες της ΕΟΚ είχαν δικαίωμα να αλιεύουν στα ύδατα τους, ενώ η αλιεία αποτελεί πυλώνα της οικονομίας του νησιού. Επομένως πραγματοποιήθηκε νέο δημοψήφισμα το 1982, με το 53% των ψηφοφόρων να επιλέγουν την αποχώρηση από την ΕΟΚ. Το λεγόμενο "Greenxit" άρχισε να ισχύει το 1985 και η απόφαση εφαρμόστηκε με συνθήκη δίνοντας ούτως η άλλως εκτεταμένα αλιευτικά δικαιώματα στην ΕΟΚ. Σήμερα, όπως το νησί Saint Barthélemy, η Γροιλανδία ανήκει στις υπερπόντιες χώρες η *εδάφη, που συνδέονται με την ΕΕ*, το οποίο της παρέχει μία σειρά ειδικά δικαιώματα και ευκαιρίες σε σχέση με την Ένωση.

Όλο και πιο συχνά βλέπουμε άρθρα για τη Γροιλανδία στις πρώτες σελίδες των Ευρωπαϊκών και διεθνών εφημερίδων, εν μέρει λόγω της στρατηγικής της σημασίας και εν μέρει λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον παγετώνα της. Προκάλεσε μεγάλο σάλο, όταν ο Αμερικανός πρόεδρος, Donald Trump, το καλοκαίρι του 2019 δήλωσε, ότι ήθελε να αγοράσει τη Γροιλανδία. Δεν του επιτράπηκε φυσικά να το πράξει και, όταν η πρωθυπουργός της Δανίας χαρακτήρισε τα σχέδιά του ως παράλογα, προσβλήθηκε και ακύρωσε μια προγραμματισμένη επίσημη επίσκεψη στη Δανία. Ωστόσο, εδώ πρέπει να αναφερθεί, ότι δεν ήταν η πρώτη φορά που οι Ηνωμένες Πολιτείες προσπάθησαν να αγοράσουν τη Γροιλανδία. Στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Γροιλανδία ήταν μια σημαντική ενδιάμεση βάση για τις συμμαχικές αεροπορικές μεταφορές από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην Αγγλία και στη μεταπολεμική περίοδο οι Ηνωμένες Πολιτείες αύξησαν το γεωπολιτικό ενδιαφέρον τους για τη Γροιλανδία. Ως εκ τούτου προσφέρθηκαν το 1946 να αγοράσουν τη Γροιλανδία από τη Δανία για 100.000.000 δολάρια, αλλά η Δανία δεν ήθελε να πουλήσει. Αντ' αυτού επιτεύχθηκε συμφωνία για

έναν σταθμό ραντάρ στο Thule στη βορειοδυτική Γροιλανδία.

Αλλά πώς συνέβη ότι η Γροιλανδία έγινε μέρος της Δανίας και κατά συνέπεια της ΕΟΚ; Γιατί κατέχει σήμερα μια τόσο σημαντική θέση στη διεθνή σκηνή, ώστε όχι μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά η Κίνα και ακόμα η Ρωσία να έχουν γεωπολιτικές φιλοδοξίες και επιθυμίες για επιρροή σε αυτήν την παγωμένη περιοχή;

Ενώ υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τους πρώτους ανθρώπους στην Γροιλανδία, η πλειοψηφία πιστεύει ότι εμφανίστηκαν πριν από περίπου 5.000 χρόνια. Λίγα είναι γνωστά γι αυτούς, έστω και αν άφησαν πίσω τους πολλά αντικείμενα. Πολύ αργότερα, τον 10ο αιώνα, η Γροιλανδία γνώρισε την άφιξη του πιο σημαντικού πολιτισμού της: οι Θούλε, που εισήγαγαν δύο από τα πιο σημαντικά βοηθήματα επιβίωσης, το καγιάκ και το σκυλί και οι σύγχρονοι Γροιλανδοί, οι Ινουίτ, είναι απόγονοί τους.

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός έφτασε στη Γροιλανδία το έτος 982, όταν ο Νορβηγός Έρικ ο Κόκκινος, ένας θρυλικός Βίκινγκ, εξορίστηκε εκεί ως τιμωρία για φόνο. Ταξίδεψε με την οικογένεια και τους σκλάβους του αναζητώντας τη γη που φημολογείτο, ότι ήταν πέρα από τους ωκεανούς. Αφού εγκατέστησε δύο αποικίες κατά μήκος της νοτιοδυτικής ακτής του νησιού, ονόμασε τον τόπο Grønland (πράσινη χώρα) προκειμένου να προσελκύσει περισσότερους ανθρώπους να έρθουν εκεί. Τα φιόρδ του νότου ήταν πλούσια και είχαν ένα θερμότερο κλίμα, που επέτρεψε καλλιέργεια και κυνήγι, και οι οικισμοί φαίνεται να συνυπήρχαν ειρηνικά με τους Ινουίτ. Το 1261 η Γροιλανδία έγινε επίσημα μέρος του Βασιλείου της Νορβηγίας, το οποίο με τη σειρά του συνήψε ένωση με τη Δανία το 1397. Οι αποικίες αυτές υπέμειναν πάνω από 400 χρόνια, αλλά ξαφνικά εξαφανίστηκαν. Πού οφείλεται; Η πείνα ή οι κλιματικές επιπτώσεις; Σφαγή από τους Ινουίτ ή πειρατές; Δεν το γνωρίζουμε.

Μετά το εξαφανισμό των σκανδιναβικών οικισμών, η περιοχή ελέγχθηκε από διάφορες ομάδες Ινουίτ, αλλά η δανέζικη κυβέρνηση δεν είχε ξεχάσει τη Γροιλανδία. Στις αρχές του 18ου αιώνα έγιναν βήματα προς μια νέα, πιο διαρκή παρουσία. Αργά, κάτω από την επιμέλεια των μεταβαλλόμενων Δανών βασιλιάδων, η κοινωνία της Γροιλανδίας προσαρμόστηκε με τον καιρό λίγο πολύ στον

Το Brexit θεωρείται από πολλούς ως η πρώτη περίπτωση αποχώρησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι μεν το πρώτο κράτος μέλος, που ενεργοποίησε το άρθρο 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου ορίζεται η διαδικασία για την αποχώρηση κράτους μέλους από την ΕΕ, εφόσον το επιθυμεί, αλλά πριν από αυτό αποχώρησαν η Αλγερία, ο Saint-Barthélemy και η Γροιλανδία. Η **Αλγερία**, αποικιακή κτήση της Γαλλίας από τον 19ο αιώνα, έφυγε από την τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) το 1962, όταν έγινε ανεξάρτητο κράτος μετά από 300 χρόνια αποικιακής κυριαρχίας. Μαζί με άλλα νησιά στην Καραϊβική ο **Saint-Barthélemy** ήταν υπερπόντιο τμήμα της Γαλλίας. Πριν από την αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2012, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του νησιού είχαν εκφράσει την επιθυμία να αποκτήσουν ένα ευρωπαϊκό καθεστώς, που να ταιριάζει καλύτερα στις συνθήκες του, ιδίως δεδομένης της απόστασής του από την ηπειρωτική χώρα. Η Γαλλία, αντανakλώντας αυτήν την επιθυμία, ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αλλάξει το καθεστώς του Αγίου Βαρθολομαίου σε "υπερπόντια χώρα ή έδαφος (ΥΧΕ) που συνδέεται με την Ευρωπαϊκή Ένωση". Η **Γροιλανδία**, (στα δανέζικα Grønland και στα αγγλικά Greenland), είναι με τα 2.166.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα της το μεγαλύτερο νησί του κόσμου, που δεν αποτελεί ήπειρο. Ωστόσο, ο πληθυσμός της αριθμεί μόνο περίπου 57.000, εκ των οποίων οι 18.000 ζουν στην πρωτεύουσα Nuuk. Ως δανέζικη κομητεία προσχώρησε στην ΕΟΚ ταυτόχρονα με τη Δανία το 1973. Το προηγούμενο έτος, οι Δανοί είχαν εγκρίνει την κίνηση με δη-

σύγχρονο δυτικό τρόπο ζωής.

Το 1950 περίπου, οι συνθήκες διαβίωσης των Ινουίτ άλλαξαν αποφασιστικά, καθώς οι δανέζικες αρχές ξεκίνησαν μια μαζική συγκέντρωση του μέχρι τότε διασκορπισμένου πληθυσμού με στόχο την αύξηση του βιοτικού επιπέδου. Για να επιτευχθεί αυτό άρχισαν να μεταφέρουν μεγάλα χρηματικά ποσά στη Γροιλανδία, δημιουργώντας νέες και πρωτοφανείς μορφές ζωής, που δεν βασιζόνταν όμως στην παραδοσιακή διατροφή και ασχολία. Αυτό, φυσικά, δημιούργησε μεν νέες ευκαιρίες αλλά συγχρόνως πολλά και μεγάλα κοινωνικά και πολιτιστικά προβλήματα. Μια παρενέργεια αυτής της αλλαγής στην κοινωνία ήταν ότι οι Γροιλανδοί ανέπτυξαν όλο και περισσότερο την επιθυμία για αυτονομία, το οποίο κορυφώθηκε με το προαναφερόμενο "home rule" και την επακόλουθη αποχώρηση από την ΕΟΚ.

Ωστόσο, πολλοί Γροιλανδοί ήθελαν να γίνουν ακόμα πιο ανεξάρτητοι και, μετά από νέο δημοψήφισμα, η Γροιλανδία απέκτησε αυτοδιοίκηση ("self-rule") τον Ιούνιο του 2009. Αυτό σήμαινε μεταξύ άλλων ότι τα Γροιλανδικά (Kalaallit) έγιναν επίσημη γλώσσα και ισότιμη με τα Δανέζικα και ότι οι Γροιλανδοί έχουν τα αποκλειστικά δικαιώματα όσον αφορά το υπέδαφος. Το τελευταίο θα έχει μεγάλη σημασία, αν βρεθεί πετρέλαιο και πολύτιμα μέταλλα. Το κοινοβούλιο της Γροιλανδίας αποτελείται από 31 μέλη, που εκλέγονται για τετραετή θητεία και η αυτοδιοίκηση σημαίνει ότι η Γροιλανδία έχει πει στο δρόμο προς την ανεξαρτησία.

Παρ' όλα αυτά, η αυτοδιοίκηση έφερε νέες υποχρεώσεις. Για παράδειγμα, η Γροιλανδία πρέπει στο μέλλον να αναλάβει μόνη της τα έξοδα για τομείς, όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η αστυνομία, πράγμα που αυτήν τη στιγμή υπερβαίνει τις οικονομικές δυνατότητές της. Ως εκ τούτου, η Δανία συμφώνησε προς το παρόν να απαλλάσσει την Γροιλανδία από αυτές τις υποχρεώσεις. Μέχρι στιγμής η Γροιλανδία λαμβάνει συνολική ετήσια

επιχορήγηση ύψους περίπου 3,5 δισεκατομμυρίων κορωνών Δανίας.

Για να γίνει ανεξάρτητη χώρα, η Γροιλανδία πρέπει να είναι εις θέση να συντηρήσει τον εαυτό της. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι Γροιλανδοί ελπίζουν ότι υπάρχει άφθονο πετρέλαιο και μέταλλα στο υπέδαφος, αλλά η ποσότητα είναι ακόμα αβέβαια. Επομένως, μπορεί να χρειαστεί πολύς χρόνος, ώπου να αποκτήσει πραγματική οικονομική ανεξαρτησία, αν και αρκετές ξένες εταιρείες θα ήθελαν να επενδύσουν στην εξόρυξη στη Γροιλανδία.

Έστω και αν η Γροιλανδία απέκτησε αυτοδιοίκηση το 2009, εξακολουθούν να λείπουν καλά εκπαιδευμένοι Γροιλανδοί, π.χ. γιατροί, δάσκαλοι, νοσοκόμες και μηχανικοί. Εξαρτάται λοιπόν από το εξωτερικό, ώπου οι ίδιοι θα μπορούσαν να καλύπτουν αυτές τις θέσεις. Εκτιμάται ότι με την εκμετάλλευση του πλούτου στο υπέδαφος θα δημιουργηθούν πολλές νέες θέσεις σε τομείς, που σχετίζονται με τη γεωχημεία και την οικονομική γεωλογία. Αυτές είναι ειδικές σπουδές που δεν προσφέρονται ακόμη στο Πανεπιστήμιο στο Nuuk, οπότε οι Γροιλανδοί, που ενδιαφέρονται γι αυτές, πρέπει να φοιτούν στο εξωτερικό και κατά προτίμηση στη Δανία. Ωστόσο, η μεγαλύτερη βιομηχανία στη Γροιλανδία εξακολουθεί να είναι η αλιεία, η οποία όμως δεν είναι βιώσιμη λόγω υπεραλίευσης και ελλειπών μεταποίησης.

Αν και πολλά παιδιά στη Γροιλανδία ευδοκιμούν, μια πρόσφατη μελέτη έδειξε ωστόσο ότι κάθε τρίτο παιδί έχει μεγάλα προβλήματα. Υποφέρουν από φτώχεια, μοναξιά και αμέλεια. Κάθε έκτο παιδί πηγαίνει πεινασμένο στο κρεβάτι ή στο σχολείο και πολλά έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά. Μέρος της εξήγησης είναι ότι πολλοί γονείς είναι εθισμένοι. Το μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα στη Γροιλανδία είναι η κατάχρηση αλκοόλ, και εν μέρει τα ναρκωτικά. Ο αριθμός των βιαιοπραγιών, δολοφονιών και αυτοκτονιών είναι υψηλός. Η κυβέρνηση έχει κάνει πολλά για να λύσει αυτά τα προβλήματα, μεταξύ άλλων με επιδοτήσεις για οικο-

γενειακά κέντρα, κέντρα εγκατάστασης και μαθήματα για γονείς. Το επίδομα τέκνου για οικογένειες με μειωμένο εισόδημα έχει αυξηθεί, όπως και άλλα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Οι ευρωπαϊκές διατροφικές συνήθειες είχαν σαν αποτέλεσμα ότι πολλές στο παρελθόν άγνωστες ασθένειες έχουν διαδοθεί μεταξύ των Ινουίτ και η μεγάλη κατανάλωση αλκοόλ έχει τεράστιο αρνητικό αντίκτυπο τόσο στην ψυχική όσο και στη σωματική υγεία. Η Γροιλανδία έχει το υψηλότερο ποσοστό αυτοκτονιών στον κόσμο. Είναι ιδίως νέοι, που έχουν μεγαλώσει με βία, κακοποίηση και αλκοολισμό, που παίρνουν τη ζωή τους. Οι μελέτες δείχνουν ότι το ποσοστό αυτοκτονίας αυξήθηκε, όταν εκσυγχρονίστηκε η Γροιλανδία και ότι το φαινόμενο δεν υπήρχε σε μεγάλο βαθμό πριν.

Αλλά ποιες προοπτικές για το μέλλον έχει η Γροιλανδία σήμερα, 35 χρόνια μετά την αποχώρηση από την ΕΟΚ, και με την αυξανόμενη επιθυμία για ανεξαρτησία από τη Δανία;

Η ανεξαρτησία θα φέρει μια δραστική οικονομική αναταραχή και σημαντική μείωση του βιοτικού επιπέδου των Γροιλανδών. Όμως, αυτό είναι το τίμημα για να γίνουν κύριοι στο σπίτι τους και η πλειοψηφία έχει ήδη αποφασίσει ότι είναι πρόθυμοι να το πληρώσει.

Το πρώτο μεγάλο ερώτημα που προκύπτει είναι από πού θα προέρχονται τα χρήματα, όταν λήξει η συνολική επιχορήγηση από τη Δανία. Οπωσδήποτε η Γροιλανδία θα αναζητήσει ευκαιρίες εισοδήματος από το ψάρεμα, τις πρώτες ύλες και τον αυξανόμενο τουρισμό. Οι υποστηρικτές της ανεξαρτησίας ελπίζουν ότι μια μελλοντική ελεύθερη Γροιλανδία θα είναι εις θέση να κλείσει συμφέρουσες συμφωνίες με τις ΗΠΑ και την Κίνα, χώρες που έχουν συμφέρον στη Γροιλανδία για λόγους που εκτείνονται από τον πολιτικό συμβολισμό έως τον έλεγχο της προσφοράς ορυκτών στο νησί. Μια σαφής απόδειξη του συνεχώς αυξανόμενου ενδιαφέροντος των Ηνωμένων Πολιτειών στη Γροιλανδία

και η επιθυμία για διευρυμένη συνεργασία είναι η εγκατάσταση Γενικού Προξενείου στο Nuuk τον Ιούνιο του 2020.

Αλλά πολλές από τις προκλήσεις για μια ανεξάρτητη Γροιλανδία θα είναι οι ίδιες με τις τωρινές: υψηλή ανεργία, έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης. Δυστυχώς, όλα αυτά τα ερωτήματα έχουν πνιγεί σε μια συναισθηματική συζήτηση ανάμεσα σε Δανούς και Γροιλανδούς, η οποία ανάγεται στην αποικιακή εποχή. Δεν οφείλεται όμως στην αποικιακή νοοτροπία ότι η εκπαίδευση πάνω από το δημοτικό επίπεδο γίνεται σήμερα στα Δανέζικα, για να χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα, που συχνά τονίζεται στη δημόσια συζήτηση. Η αιτία είναι ότι δεν υπάρχουν αρκετοί καταρτισμένοι καθηγητές που μιλούν τη Γροιλανδική γλώσσα.

Είναι αναμφισβήτητο πως η Δανία έχει μεγάλα συμφέροντα από τη διατήρηση της Γροιλανδίας ως μέρος της Κοινοπολιτείας, εν μέρει λόγω της μεγάλης πολιτικής επιρροής στην Αρκτική, και επομένως υπάρχουν ισχυρές δανικές πολιτικές και οικονομικές δυνάμεις που αγωνίζονται για να παραμείνει η σημερινή κατάσταση.

Τις τελευταίες δεκαετίες δημοσιεύονται όλο και περισσότερα λογοτεχνικά βιβλία, κυρίως γραμμένα στα Δανέζικα, όπου η δράση σχετίζεται με τη Γροιλανδία. Για παράδειγμα, το μυθιστόρημα "Η δεσποινίς Σμίλλα διαβάζει το χιόνι" του Peter Høeg, που μεταξύ άλλων επικρίνει τη σύγχρονη λατρεία της τεχνολογίας και την επιθυμία μας για κυριαρχία της φύσης, έχει μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες και επίσης στα ελληνικά.

Ο γνωστός Έλληνας φωτογράφος Μπάμπης Γκιριτζιώτης επισκέφθηκε τη Γροιλανδία τον Αύγουστο του 2020 και έχει δημοσιεύσει μεγάλο αριθμό φωτογραφιών και βίντεο από το ταξίδι του, τα οποία μπορείτε να δείτε στον ακόλουθο ιστότοπο: <http://babisgiritziotis.com/arctic-heat-greenland-h-protignorimia/>

Κάρεν-Καλίσσα Χιώτη

Επέτειος για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

1821-2021. Το 2021 είναι χρονιά ορόσημο. Με ομοψυχία και συνένωση των δυνάμεων γιορτάζουμε τα διακοσιοστά γενέθλια του νεοελληνικού μας κράτους. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το πιο σημαντικό ιστορικό γεγονός για τους σύγχρονους Έλληνες είναι η Επανάσταση του 1821. Ένας μεγάλος σταθμός όχι μόνο της νεοελληνικής ιστορίας αλλά και της ευρωπαϊκής. Οι Έλληνες ξεσηκώθηκαν εναντίον των Τούρκων και μετά από πολυετή, επίπονο και άνισο αγώνα πέτυχαν την απελευθέρωση της πατρίδας μας.

Ο Αγώνας του 1821 αποσκοπούσε στη δίκαιη αποκατάσταση του παμπάλαιου έθνους μας. Από την εποχή της Επανάστασης και έπειτα, η ελληνική ανεξαρτησία θα χαρακτηριζόταν ως «αναβίωση», «παλιγγενεσία» ή ακόμα και «ανάσταση» του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Για το πώς και πού ξεκίνησε, στον ελλαδικό χώρο, η Επανάσταση του '21, έχουν γραφτεί πολλά. Οι πηγές είναι πολλές: απομνημονεύματα των αγωνιστών, διάφορα αρχεία (κρατικά και ιδιωτικά)-πολλά δεν έχουν μελετηθεί ακόμη- αλλά και συνθετικές εργασίες Ελλήνων ιστοριογράφων. Η «επίσημη» άποψη, είναι ότι ο Παλαιών Πατρών Γερμανός, με πρόκριτους και αγωνιστές, μετά από δοξολογία που έγινε στη Μονή της Αγίας Λάρας στις 25 Μαρτίου 1821, ύψωσαν το λάβαρο της Επανάστασης. Όμως, σύμφωνα με νεότερες πηγές και αφηγήσεις αγωνιστών, η αδούλωτη Μάνη, με τους ικανούς και γενναίους πολεμιστές, ήταν το ιδανικό μέρος για την έναρξη της Επανάστασης. Οι οικογένειες των Μούρτζινων (ή Τρουπάκηδων) και των Τζαννετάκηδων, είχαν ταχθεί αναφανδόν υπέρ της γρήγορης έναρξής της. Αντίθετα, ο Πετρόμπεης Μαυρομικάλης, ήταν πιο επιφυλακτικός. Όταν όμως οι Φιλικοί της Κων/πολης, βοήθησαν τον γιο του Γεώργιο που κρατούσαν οι Τούρκοι ως όμηρο στην Πόλη, ως εγγύηση της πατρικής πίστης

προς τον σουλτάνο, να απελευθερωθεί άρχισε να αναθεωρεί τις απόψεις του. Η άφιξη του Γεώργιου στη Μάνη, με τις ενθουσιώδεις επαναστατικές του αρχές και ο πολεμικός αναβρασμός, οδήγησαν τους Μανιάτες στην κήρυξη της Επανάστασης στην Αρεόπολη (τότε Τσίμοβα), στις 17 Μαρτίου 1821. Πιθανότατα, στον ναό των Ταξιαρχών στην Αρεόπολη έγινε και δοξολογία. Έχει διασωθεί ο Όρκος των

Αλλά και στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο, στις 22 Μαρτίου, από το απόγευμα ως τα χαράματα της επόμενης μέρας, 2.000 ένοπλοι της «Δυτικής Σπάρτης», με επικεφαλής τον Θ. Κολοκοτρώνη, τον Π. Μαυρομικάλη, τους Μούρτζινους, τους Καπετανάκηδες, τους Κουμουντουράκηδες, τους Κυβέλλους, τους Χρηστάκηδες και τον Π. Βενετσανάκο, κατέλαβαν τους λόφους γύρω από την Καλαμάτα, ενώ από την άλλη

και τον τουρκικό οπλισμό. Το μεσημέρι, στις όχθες της Νέδας, μπροστά από τη βυζαντινή εκκλησία των Αγίων Αποστόλων, σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, ενώ χτυπούσαν χαρμόσυνα οι καμπάνες, 24 ιερείς και ιερομόναχοι ευλόγησαν, μετά από μια συγκινητική δοξολογία τις ελληνικές σημαίες και όρκισε τους αγωνιστές. Οι επαναστάτες της Μάνης, μετά την κατάληψη των Καλαμών, βάδισαν προς την Καρύταινα και την Τριπολιτσά. Αμέσως μετά την έναρξη της Επανάστασης, πρώτο μέλημα των Λακεδαιμονίων ήταν η ίδρυση στρατοπέδου συγκεντρώσεως των στρατιωτικών δυνάμεων του καζά του Μυστρά. Η Εφορία του Μυστρά καθόριζε τον αριθμό των ανδρών, τους οποίους κάθε χωριό είχε υποχρέωση να παρουσιάσει ανάλογα με τον πληθυσμό του και τις ανάγκες. Από την Επάνω Ρίζα Ταυγέτου (τέως Δήμο Πελλάνας) συμμετείχαν στην Επανάσταση περί τους 1500 Αγωνιστές, λίγοι γνωστοί, οι περισσότεροι απλοί, ανώνυμοι, φτωχοί άνθρωποι: Γεωργίτσι 400, Καστόρι(Καστανιά) 400, Λογγανικός 300, Βορδόνια 200, Άγιο Κωνσταντίνο και Αγόριανη 100 και άλλοι 100 από Αλευρού, Περιβόλια, Καστρί και Παρδάλι. Για τις ανάγκες του Αγώνα η Εφορία Μυστρά ενήργησε εράνους μεταξύ των προυχόντων και των ευπόρων πολιτών και επέβαλε υποχρεωτική εισφορά επί των Μονών και των Εκκλησιών. Εις το αρχείο της Μονής Καστρίου υπάρχουν επιστολές συνεισφορών στον Αγώνα, αλλά και ευχαριστήριες προς τον ηγούμενο για την ανταπόκρισή του. Η Επανάσταση υπολόγιζε πολύ στην οικονομική και επισιτιστική ανταπόκριση της Μονής. Στην πρόθυμη διάθεση του ηγουμενοσυμβουλίου για τέτοιες παροχές στις κρίσιμες περιόδους του Αγώνα, στηρίζονταν συχνά ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και οι τοπικοί οπλαρχηγοί. Γενικότερα η συμβολή των χωριών μας στην Επανάσταση υπήρξε μεγάλη. Περί τους 1500 Αγω-

Επιστήθιος σταυρός που αναπαριστά τον Αγ. Γεώργιο (1804)

Μανιατών μπροστά στους Ταξιάρχες, που έκλεινε:

«Ορκίζομαι, «Ταν ή επί Τας» και «Νίκη ή Θάνατος» υπέρ Πίστεως και Πατρίδας».

Καθώς οι Μανιάτες δεν θεωρούσαν (και αυτό είναι αλήθεια), ότι είχαν σκλαβωθεί ποτέ, δεν χρησιμοποίησαν τη φράση «Ελευθερία ή Θάνατος», αλλά «Νίκη ή Θάνατος».

πλευρά της πόλης πλησίασαν ο Παπαφλέσσας με τον Νικητάρη. Το πρωί της 23ης Μαρτίου 1821, οι ένοπλοι επαναστάτες μπήκαν στην πόλη. Ο Ηλίας Μαυρομικάλης, συνέστησε στον διοικητή της Καλαμάτας Αρναούτογλου να παραιτηθεί από κάθε μάταια αντίσταση. Πραγματικά, ο Αρναούτογλου παρέδωσε την ίδια μέρα με πρωτόκολλο την πόλη

Γιάννης Βλαχογιάννης: “Έτσι ήτανε”

Το «Έτσι ήτανε» είναι ένα ιστορικό-πατριωτικό διήγημα από τη συλλογή του Γιάννη Βλαχογιάννη ΜΕΓΑΛΑ ΧΡΟΝΙΑ. Θέμα του είναι μια επέτειος της Εξόδου του Μεσολογγίου, καθώς και οι συναισθηματικές αντιδράσεις ενός παππού απέναντι σ’ αυτό το συμβατικό εορτασμό της Εξόδου, που λαμβάνει χώρα στο Μεσολόγγι μετά από αρκετά χρόνια. Ίσως είναι επίκαιρο και συμβολικό για κάθε λογής «επετείους» και γιορτές μνήμης!

–Παππού, σήκω, παππούλη! Σήμερα είναι μέρα επίσημη! Τι φυλάς το στρώμα και βογκάς; Όλο βογκάς κι όλο μαλώνεις. Σώνει πια! Έβγα να ιδείς! Έλα ν’ αλλάξεις και να πας στην αγορά. Ο κόσμος έχει πανηγύρι σήμερα. Σάββατο Λαζάρου!

Το μαθητούδι ζωηρό, καθώς μπήκε στο σπίτι, έφυγε κιόλα. Το ‘ξερε ο παππούς πως ήταν η τρανή. Παραμονή, της Έξοδος η μέρα. Αχ, τέτοια μέρα δε θα ξαναφανεί, μήτε ο θεός να δώσει!

Το ‘ξερε ο παππούς κι αυτό από μέρες κι από νύχτες συλλογιόταν. Ο πονεμένος νους του σερνότανε τριγύρω στη μεγάλη Θύμηση. Και την περίμενε τη μέρα αυτή, σα να ‘τανε να ερχόταν άλλη μια φορά, πρώτη φορά. Του κάκου!

Μα του μικρού του εγγόνου οι χαρωπές φωνές του ξάφνισαν το νου. Κι εκεί, να πάλι το τρελόπαιδο μπροστά του. Άφησε τις τρεχάλες για να ξαναρθεί και να του γίνει πειρασμός και πάλι.

–Ακόμα κάθεσαι, παππούλη; Λεχώνω θα μου γίνεις αυτού πέρα; Απόλυσε κι η εκκλησιά!

–Καλά, καλά, μωρέ παιδί, μη με μαλώνεις τόσο· γέρος είμαι, δε μπορώ να σηκωθώ. Εδώ άσε με να σήπομαι.

–Τι είπες; Δεν ακούς; Περνάει η Έξοδος!

Αυτός ο λόγος χτύπησε το γέρο αλόκοτα. Της λιτανείας η βοή, που έφτανε

απ’ τον άλλο δρόμο, κρυφή τρεμούλα του ‘χусе στα σωθικά, ο νους του σάλεψε άξαφνα.

–Έφτασα! Τ’ άρματά μου!

Ορθός τινάχτηκε σαν παλληκάρι. Ανάλλαγος, αναμαλλιασμένος ζώστηκε το σπαθί και βγήκε.

Τα μάτια αγριωπά στυλώνει γύρω του. Κάτι σα να ζητάει. Το κανόνι και το τουφέκι γεμίζει όλη τη χώρα, αμέτρητη βοή. Κόσμος πολός στην αγορά. Όλοι ντυμένοι τα καλά τους. Όλοι τ’ άρματα κρατούν και ρίχνουν!

Ο λαός παίζει με τη φαντασία του το παιγνίδι αυτό, στο χρόνο μια φορά. Θέλει να ξαναζωντανέψει τη μεγάλη εικόνα, έτσι για να δη «πώς ήτανε» κι ο γέρος πάει να το πιστέψει.

Βρίσκεται με το εγγόνι στις λιτανείας την ουρά κι ακολουθούν. Τέλος στους Τάφους έφτασαν. Εκεί χιλιάδες συναγμένοι στέκονται κι ακούν έναν που βγάνει λόγο, μα ο λόγος είναι ατέλειωτος. Ο γέρος ακούει και δεν καταλαβαίνει. Ακούει και καρτερεί· Σαν κάτι φαίνεται να καρτερεί.

–Ω ρε, δεν ήταν έτσι! κράζει με δυνατή φωνή.

Άφησε στη μέση τη γιορτή και πήρε το δρόμο πίσω για το σπίτι. Θυμωμένος φαίνεται. Βογκάει, στο αγγόνι δε μιλεί. Άξαφνα σταματάει. Εκεί κοντά του κάποιος τραγουδάει. Ένας τυφλός, χωριάτης διακονιάρης, στρωμένος καταγής, παίζει τη λύρα του και τραγουδάει. Λέει το θλιμμένο μοιρολόγι του Μεσολογγιού.

Ορθός ο γέρος, άσειστος ακούει. Βρύσιν πάνε τα μάτια του. Κλαίει ήσυχα και δε μιλεί. Τέλος κόπηκε το τραγούδι.

–Να, ω ρε, έτσι ήτανε!

Αυτό είπε μοναχά. Και γύρισε στο σπίτι του και στον καημό του.

ΠΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΠΑΝΝΗΣ 16/12/1911, «ΕΤΣΙ ΗΤΑΝΕ» από το βιβλίο ΜΕΓΑΛΑ ΧΡΟΝΙΑ Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ.

Θυμάμαι την προγιαγιά μου Ευσταθία Καλλιάνη, το γένος Χρυστάκη, που είχε γεννηθεί στις 13/2/1875 και πέθανε 100 χρονών την 1η/11/1975.

Κάποτε εκεί στη βεράντα της, αγναντεύοντας την εκκλησία του χωριού μας, μου έλεγε ότι από τον παππού της θυμάται πώς οι Τουρκο-Αιγύπτιοι έκαψαν την Καστανιά το 1826. Τα γυναικόπαιδα τότε ζούσαν στο πάνω χωριό, στη Λουσίνα, στην παλαιά Καστανιά. Αφού κάψανε, λοιπόν την Καστανιά, ο στρατός του Πασά ανέβαινε για την παλαιά Καστανιά στη Λουσίνα, για να αφανίσουν ό τι είχε απομείνει. Ένας μπάρμπα της τότε, Χρυστάκης, που το σπίτι του ήταν στο καμάρι, τώρα το έχει αγοράσει ο Κώστας ο Πιστόλας, μετά το σημερινό νεκροταφείο, στο μονοπάτι του Κούστα, όπως το έλεγαν οι παλιοί, γιατί, πριν γίνει ο αμαξιτός δρόμος, ο κόσμος ανέβαινε το μονοπάτι, φύλαγε με τον γκρά του, για να μην περάσει για τη Λουσίνα ο στρατός και πυροβολώντας σκότωσε τον προπορευόμενο αρχηγό των Τουρκο-Αιγυπτίων με αποτέλεσμα ο στρατός να φοβηθεί και ακυβέρνητος να γυρίσει πίσω και να γλυτώσει το πάνω χωριό στη Λουσίνα.

Μετά από αυτά –όπως μου διηγείτο η προγιαγιά– ο Χρυστάκης πήρε από τον σκοτωμένο αρχηγό των Τουρκο-Αιγυπτίων τη φανταχτερή στολή και, αφού τη φόρεσε, έκανε την εμφάνισή του, με πίσω του τους άλλους αμυνόμενους, στην είσοδο της παλαιάς Καστανιάς –κάπου εκεί στο παλαιό Νεκροταφείο στη σημερινή εκκλησία του Αϊ-Δημήτρη, που έκτισε ο Τάκης ο Κουτρομπής)– με αποτέλεσμα να θεωρήσουν τα γυναικόπαιδα ότι έφτασαν οι Τουρκο-Αιγύπτιοι και άρχισαν να φωνάζουν και να ουρλιάζουν από το φόβο τους και πέρασε αρκετός χρόνος για να τους πρεμήσουν βγάζοντας τη στολή.

Αυτά για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821 και γι’ αυτούς που χάθηκαν συνεισφέροντας για τη δική μας ελευθερία.

Γ. Αρφάνης

νιστές έλαβαν ενεργά μέρος σε περισσότερες από 50 μάχες και συνέβαλαν καθοριστικά στη νικηφόρα διεξαγωγή τους. Επιβάλλεται να γνωρίζουμε την ιστορία της περιοχής μας και να τη διδάσκουμε στα παιδιά μας. Η ιστορική μνήμη είναι δύναμη κινητήρια, η οποία προκαλεί δράση για ένα καλύτερο μέλλον. Γιατί το παρελθόν χτίζει το παρόν και εγγυάται το μέλλον. «Το πρώτο σου χρέος, εκτελώντας τη θητεία

σου στη ράτσα, είναι να νοιώσεις μέσα σου όλους τους προγόνους. Το δεύτερο, να φωτίσεις την ορμή τους και να συνεχίσεις το έργο τους. Το τρίτο σου χρέος, να παραδώσεις στο γιο τη μεγάλη εντολή να σε ξεπεράσει», Νίκος Καζαντζάκης. Τα 200 χρόνια δεν είναι μόνο ευκαιρία για μνήμη και τιμή, αλλά και για στοχασμό, περισυλλογή και γέφυρα για το μέλλον. «Σήμερα βρισκόμαστε αντιμέτωποι με νέες απειλές, νέες

προκλήσεις και νέα ζητήματα. Η Ελλάδα, η χώρα μας βρίσκεται σε πολιορκία: τα εθνικά μας θέματα, οι δανειστές, το δυσβάστακτο δημόσιο χρέος, η ύφεση, η φτώχεια, τα δημοσιονομικά και θεσμικά ελλείμματα απαιτούν άμεση αντιμετώπιση και καθαρές λύσεις. Είναι απολύτως αναγκαία η Εθνική Συνεννόηση. Να ξεχάσουμε το Εγώ, να επιστρατεύσουμε το Εμείς. Να ξανακερδίσουμε με νέους αγώνες και θυσίες

την πατρίδα μας», έγραφε το 2018 ο Σήφης Βαλυράκης. Ο Περσέας καλείται να αναμετρηθεί ξανά με τη Μέδουσα

Βαρβάρα Κεμερίδου

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών
Δ. Σιγαλού, Η Σπάρτη και η Λακεδαίμων
Δ. Α. Σπαντίδου, Η Λακεδαίμων και η Επανάσταση του 1821

ΟΙ ΚΑΚΑΦΛΙΚΑΙΟΙ

ΜΙΑ ΠΟΛΥΚΛΑΔΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΠΑΡΤΗ ΠΟΥ ΠΟΛΕΜΗΣΕ ΣΤΙΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ ΤΗΣ "ΣΙΩΠΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ" ΑΠΟ ΤΟΝ "ΜΙΔΑ 614" ΤΟΥ ΤΣΙΓΑΝΤΕ ΩΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

(Περίληψη από το φύλλο της εφημερίδας των Αθηνών, «Ακρόπολις, Σάββατο 4 Δεκεμβρίου 1971)

Ο μόνος επιζών από την οικογένεια που συμμετείχε στην ομάδα σαμποτάζ ΑΠΟΛΛΩΝ, Χρήστος Κακαφλίκας, δίνει συνέντευξη στον δημοσιογράφο Δ. Ι. Κοκκινάκη και μετέπειτα Διευθυντή της ίδιας εφημερίδας. Περιγράφει με λεπτομέρειες τη δράση της Ομάδας 1 του ΑΠΟΛΛΩΝΑ, στην οποία ήταν αρχηγός ο αδερφός του Γιώργος Κακαφλίκας και συμμετείχε ο ίδιος και ο πρωτοξάδερφός τους Δημήτρης Κακαφλίκας και μιλά για το μοιραίο σαμποτάζ στο λιμάνι του Πειραιά στις 3 Αυγούστου του 1941. Στην ομάδα αυτή συμμετείχαν επίσης ο Διακάκης, Καραμαλέγκος, Μπιζάνης και Βαρούτσος. Αναφέρει επίσης ως «συνδέσμους» τον Ευθύμιο Παπασπύρου και τον Κώστα Παπαευαγγελίου.

Ο υπολοχαγός Τούσσας, παραδίδει τα εκρηκτικά στον Χρήστο Κακαφλίκας και ο ίδιος τα μεταφέρει με τεράστιες προφυλάξεις στο διαμέρισμά τους επί της οδού Τήνου 6, για να τα κρύψει ως την ώρα της επιχείρησης στο λιμάνι. Ο Γιώργος, παίρνοντας μαζί του τον πρωτοξάδερφό του Δημήτρη, έχει κατέβει ήδη στον Πειραιά, για χαρτογράφηση του χώρου και προετοιμασία του παράτολμου σχεδίου. Εκείνες τις μέρες, έπειτα από τα σαμποτάζ που είχαν προηγηθεί από την ομάδα τους στο λιμάνι, οι Γερμανοί είχαν φρυάξει και τα μέτρα ασφαλείας ήταν δρακόντεια...

Ο Χρήστος Κακαφλίκας συναντιέται με τον Διακάκη που θα τοποθετούσε τις «χελώνες» στην κοιλιά του πλοίου «Καρόλα», αφού ως εργάτης θα έμπαινε μέσα για τη φόρτωση των πυρομαχικών των Γερμανών. (Το πλοίο αυτό, όπως και τα άλλα,

συμμετείχαν στον ανεφοδιασμό σε πυρομαχικά της Γερμανικής Στρατιάς της Ερήμου του Ρόμελ, γι' αυτό και είχε εξαιρετική στρατηγική σημασία η καθυστέρηση της αναχώρησής του, με κάθε τρόπο και κόστος). Λίγες μέρες πριν, η ομάδα τους είχε ανατινάξει το πλοίο «ΧΕΓΚΛΑ» με επιτυχία και τώρα το «Καρόλα» είχε προγραμματισμένη αναχώρηση για την επομένη ημέρα, φορτωμένο και αυτό με πυρομαχικά,

Οι Γερμανοί ορμάνε έξω αλαφιασμένοι.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, Δευτέρα 6η Δεκεμβρίου 1971 (περίληψη)

Ένα ανελέητο ανθρωποκυνηγικό εξαπολύεται από τους Ες Ες σ' ολόκληρο το λιμάνι του Πειραιά μετά το σαμποτάζ στο «Καρόλα». Οι αγωνιστές καταφέρνουν να ξεφύγουν από τον κλοιό των Ναζί. Ο αρχηγός του Συνεργείου Γιώργος Κακαφλίκας

Υπολοχαγό Τούσσας «πετύχαμε τον λαγό».

Το «Καρόλα» έπαθε μεγάλες ζημιές και το ίδιο βράδυ τραυματισμένο το ρυμούλκισαν οι Ες Ες στο ναυπηγείο του Βασιλειάδη για να το επισκευάσουν. Η Οργάνωση του «Απόλλωνος» έπρεπε να πληροφορηθεί τα αποτελέσματα του σαμποτάζ και το μέγεθος των ζημιών. Ο Υπολοχαγός Τούσσας έδωσε τότε εντολή στον Χρήστο Κακαφλίκας να προχωρήσει στην εξακρίβωση εισδύοντας εν ανάγκη στο ναυπηγείο Βασιλειάδη.

(ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ Τρίτη 7η Δεκεμβρίου 1971)

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΚΑΦΛΙΚΑΣ ΠΑΓΙΔΕΥΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΑΥΠΗΓΕΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ. 2 ΤΕΜΑΧΙΣΜΕΝΑ ΠΤΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΡΑΗ.

Τα δύο παλληκάρια του «Συνεργείου 1», ο Χρήστος Κακαφλίκας και ο Κωνσταντίνος Βαρούτσος, την επομένη του σαμποτάζ στο «Καρόλα» κατεβαίνουν για άλλη μια φορά στο λιμάνι.

Ο Χρήστος διηγείται:

«Άφρα, θυμάται ο αδελφός του αρχηγού του Συνεργείου, τον Βαρούτσο να με περιμένει στο καφέ-μπαρ, το «στέκι» μας, και προχώρησα μονάχος προς το ναυπηγείο του Βασιλειάδη. Απέφυγα να πάρω μαζί μου τα κιάλια και τη μηχανή για να μη δώσω στόχο. Από την πρώτη αναγνώριση της περιοχής κατάλαβα πως ήταν αδύνατη η διείσδυση στο Ναυπηγείο. Σε μια ακτίνα διακοσίων μέτρων φρουρούσαν οι Ες Ες. Είχαν δημιουργήσει τρεις ζώνες, η τελευταία σχεδόν έφτανε ως του Παπαστράτου. Η αποκατάσταση των ζημιών στο «Καρόλα», όπως έμαθα από έναν σύνδεσμό μας του δικτύου πληροφοριών, είχε αρχίσει το ξημέρωμα. Ούτε φαινόταν το σκάφος.

Ο οδηγός αυτοκινήτου Γιώργος Κακαφλίκας και ο πρωτοξάδερφός του Δημήτρης Κακαφλίκας, σπουδαστές του «Προμηθέως». Οι δύο ηρωικοί μαχητές της «Σιωπηλής Στρατιάς» που έζησαν μαρτυρικό θάνατο από τους «Ες-Ες» μετά το σαμποτάζ στο φορτηγό «ΚΑΡΟΛΑ». Ο πρώτος (αρχηγός του θρυλικού «συνεργείου 1») ήταν 22 χρόνων, ο δεύτερος μόλις είχε κλείσει τα 20...

άρα ο χρόνος υλοποίησης του σχεδίου ήταν ελάχιστος.

Ωρα 09:45 πρωί της 3ης Αυγούστου 1944 η ομάδα δράσης είναι στη θέση της.

Ωρα 10:00, τα εκρηκτικά έχουν τοποθετηθεί μέσα στο πλοίο.

ΩΡΑ 1:00 μεσημέρι. Μια έκρηξη-σεισμός κλονίζει τον μόλο του Τελωνείου. Το φορτηγό γέρνει στην αριστερή πλευρά. Οι εργάτες μόλις είχαν προλάβει να πατήσουν στη στεριά, για το συσσίτιό τους. Οι σειρήνες του συναγερμού αναστατώνουν το λιμάνι.

με τον αδελφό του Χρήστο και τον πρωτοξάδελφό του Δημήτρη από το παρατηρητήριο τους, πάνω από τον Αϊ-Διονύση, παρακολουθούν τα συμβαίνοντα στον μόλο του Τελωνείου, όπου έχει «χτυπηθεί το «ΚΑΡΟΛΑ». Το σκάφος γέρνει στο αριστερό πλευρό ενώ ανεβαίνουν φλόγες και καπνοί από το κύτος του.

Επίλεκτα τμήματα των Ες Ες ερευνούν παντού για την ανακάλυψη των δολιοφθορέων.

Ο Γιώργος Κακαφλίκας φεύγει από το παρατηρητήριο και αναγγέλλει από το τηλέφωνο στον

Το χαν κρύψει με έναν πρόχειρο τοίχο, που έμοιαζε με σκηνικό θεάτρου.

Οι ΕΣ ΕΣ δούλευαν οι ίδιοι, βοηθούμενοι από ένα μικρό συνεργείο εργατών, που είχαν συγκροτήσει από ανθρώπους της εμπιστοσύνης τους. Ήταν αδύνατο να προχωρήσω περισσότερο για να κάνω την εξακριβωση, που μας είχε ζητήσει ο Υπολοχαγός Τούσσας.

Οι Γερμανοί κινούνται προς το μέρος τους και μετά από ειδοποίηση ενός συνδέσμου προλαβαίνουν να φύγουν την τελευταία στιγμή.

Έχουν πλέον πληροφορίες από έγκυρες πηγές ότι υπάρχει κάποιος προδότης που κινείται ανάμεσα τους, χωρίς όμως να γνωρίζουν ποιος είναι. Παίρνουν εντολή να αποχωρήσουν από το λιμάνι και ειδοποιούνται ότι την επομένη ημέρα θα ανελάμβανε ο αρχηγός τους, ο Γιώργος Κακαφλίκας μαζί με τον ξάδερφό του Δημήτρη, για την εξακριβωση των ζημιών.

Τα δύο παλληκάρια, αζημέρωτα σχεδόν, την άλλη μέρα κατέβηκαν στο λιμάνι.

Τράβηξαν και οι δύο στο Ναυπηγείο του Βασιλειάδη. Οι Γερμανοί φαίνεται πως ήταν ειδοποιημένοι για τις κινήσεις των. Τίποτα δεν έγινε από κει και πέρα γνωστό για την τύχη των δύο ηρωικών παιδιών. Ένας από τους εργάτες μόνο, είπε πως τους έπιασαν τα Ες Ες.

Η είδηση έκανε έναν κύκλο στο λιμάνι. Οι σύνδεσμοι ειδοποίησαν τον Υπολοχαγό Τούσσα:

–Πιάστηκαν οι δύο Κακαφλικάιοι.

Από κάποιο διερμνέα, που εργαζόταν στην ΓΚΕ Εφ Πε του Πειραιά, μαθεύτηκε πολύ αργότερα ότι τους βασάνισαν απάνθρωπα οι ναζί για να μαρτυρήσουν τους συντρόφους των. Δεν είπαν λέξη. Γι αυτό και τους πέταξαν μισοπεθαμένους, σχεδόν, σε ένα κελί του υπογείου. Αυτό μονάχα θυμόταν ο διερμνέας. Εκείνες τις τρομερές ώρες τα Ες

Ες είχαν καταληφθεί από αμόκ και εκτελούσαν κάθε μέρα εκατοντάδες πατριώτες

Οι άνδρες του «Συνεργείου 1» υποχρεώθηκαν να κρυφτούν. Ήταν το κλασικό μέτρο ασφαλείας για τις ομάδες των σαμποτέρ, όταν γινόταν οποιαδήποτε σύλληψη.

Ο Χρήστος Κακαφλίκας πήρε την ίδια νύχτα από τον Τούσσα, το θλιβερό μήνυμα, μαζί με την

‘Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΚΑΦΛΙΚΑΣ — ιδιοκτήτης ταξί, όταν πολεμούσε με τη «Σιωνική Στρατιά». ‘Ο μόνος επιζήσας της ηρωικής οικογενείας από το μοιραίο σαμποτάζ στο «ΚΑΡΟΛΑ». Διέφυγε ως εκ θαύματος από τον κλοιό των Ναζι και ζωντανεύει το δραματικό επεισόδιο του «Μυστικού Πολέμου» που σφραγίστηκε με το αίμα των αγαπημένων του.

διαταγή να μετακομίσει αμέσως, πράγμα που σήμαινε άμεση αποχώρηση από το σπίτι, αλλά και εξαφάνιση όλων των πυρομαχικών και των στοιχείων.

Ακολούθησε τις εντολές και μάζεψε από το διαμέρισμα της οδού Τήνου όσες βόμβες, «χελώνες» και «μύδια» είχαν μείνει σε εντοικισμένη κρυψώνα εκεί, μαζί με χαρτιά με ονόματα και τηλεφώνια και πήγε στο Ρουφ, σε ένα παλιό ξεροπήγαδο, όπου έκρυψε τα εκρηκτικά και έκαψε τα χαρτιά, ενώ ο ίδιος κρύφτηκε για καιρό ανεβαίνοντας τον δικό του Γολγοθά.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΣ

(Πιστή αντιγραφή από την εφημερίδα ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΡΙΤΗ 7 Δεκεμβρίου 1971)

Μα το πιο «τραγικό» στην περίπτωση των δύο αυτών ηρωικών «παιδιών του Ταυγέτου», που καθάγιασαν με το αίμα τους τους αγώνες μιας ριζωμένης οικογένειας, είναι το άγνωστο τέλος τους. Στους καταλόγους των εκτελεσθέντων δεν υπήρχε το όνομά τους. Τα πτώματά τους δεν βρέθηκαν πουθενά. Ούτε κάποιος ομαδικός τάφος του Γ΄ Νεκροταφείου δεν δέχθηκε τα δύο παλληκάρια.

«Εξηφανίσθησαν έκτοτε (Σ.Σ. από το σαμποτάζ στο «Καρόλα») και δεν έδωσαν σημεία ζωής αναφέρει η επίσημη έκθεση της υπηρεσίας σαμποτάζ του «Απόλλωνος».

Όταν, φεύγοντας οι τελευταίοι Γερμανοί από την Αθήνα, άδειαζαν τα γραφεία από την Κομμαντατούρ στην οδό Κοραή 4, ένας Έλληνας αστυνομικός, που πολέμησε με την «Σιωνική Στρατιά», ειδοποίησε τον Χρήστο Κακαφλικά πως είναι ανάγκη να τον δει επείγοντως.

ΚΟΡΑΗ 4

Ήταν δύο-τρεις μέρες πριν από την απελευθέρωση.

–Με περίμενε, θυμάται ο βετεράνος αγωνιστής του «Μυστικού Πολέμου», έξω από το Πανεπιστήμιο.

–Πάμε στο Γερμανικό Φρουραρχείο, μου είπε. Θα σου δείξω κάτι που σε ενδιαφέρει, μα πρέπει να κρατήσεις την ψυχραιμία σου.

Τον ακολούθησα. Του είχα εμπιστοσύνη. Με οδήγησε στα υπόγεια της Κομμαντατούρ. Ανάμεσα σε μερικά σπασμένα γραφεία και έπιπλα –οι Ούννοι δεν σκότωναν μόνο, κατέστρεφαν στην φυγή τους τα πάντα– σε μια άκρη μιας μεγάλης αίθουσας υπήρχαν στοιβαγμένες δύο-τρεις μεγάλες κασόνες. Ο αστυνομικός κατέβασε την επάνω, ήταν άδεια. Η μεσαία φαινόταν κλειστή. Οι πρόκες, που συγκρατούσαν το καπάκι ήταν χαλαρωμένες. Κάποιος την είχε ανοίξει. Με έναν σουγιά πέταξε και τις τέσσαρες.

ΣΦΑΓΕΙΟ...

–Πιάσε από τη μια μεριά να το σπκώσουμε, μου είπε. Έτριξε το σκέπασμα καθώς ξεκολλούσε από τα καρφιά. Κοίταξα μέσα. Αυτό που είδα με τίναξε προς τα πίσω. Ήταν σάρκες κομματισμένες... Από χέρια, πόδια, πολτοποιημένα κεφάλια... Άμορφη μάζα από κρέατα, μαλλιά, πηγμένα στο αίμα... Σφαγείο. Το αδελφί μου, ο Γιώργος και ο Δημήτρης μας...

Ο Χρήστος Κακαφλίκας δεν είναι σε θέση να συνεχίσει. Η εικόνα των τεμαχισμένων πωμάτων των αγαπημένων του σπαρταράει ολοζώντανη στα μάτια του. Τον ρωτώ, αν αναγνώρισε τους νεκρούς.

–Όχι..., όχι, με ένα βαθύ αναστεναγμό, που κλείνει την ιερότερη στιγμή των αξέχαστων χρόνων του.

«ΟΥΤΕ ΣΗΜΑΔΙ...»

Σπασμένη τώρα βγαίνει η φωνή του:

–Πώς να τους γνωρίζω. Δεν υπήρχε ούτε ένα σημάδι. Σάρκες και αίματα, τίποτε άλλο. Μα ο άνθρωπος που με πήγε εκεί με εβεβαίωσε πως ήταν τα δικά μας παιδιά... Δεν μπόρεσα να πάρω ούτε ένα κομμάτι να το θάψω. Με τράβηξε ο αστυνομικός από το υπόγειο. Πλάι τριγύριζαν ακόμη οι Γερμανοί. Μια ομάδα που έψαχνε για πλιάτσικο.

Ο αδελφός του Γιώργου Κακαφλικά θα θυμάται. Και ο αδελφός του Δημήτρη δεν θα ξεχάσει ποτέ. Μέσα στις ατέλειωτες ώρες της βιοπάλης και τις λιγοστές μικροχαρές της ζωής, η καρδιά τους θα βρίσκει πάντα μια δική της στιγμή να χτυπάει για τα δύο παλληκάρια, που χάθηκαν στο σαμποτάζ του «Καρόλα».

Δ. Ι. Κοκκινάκης

(Σήμερα γνωρίζουμε, από στοιχεία που τηρεί ΔΙΣ/ΤΕΣ, ότι βασανίστηκαν και εκτελέστηκαν τρεις μέρες αργότερα, στις 6 Αυγούστου 1944). Το αφιέρωμα για τους Κακαφλικούς συνεχίστηκε και στα επόμενα 3 φύλλα της εφημερίδας Ακρόπολις των Αθηνών.

Επιμέλεια Κειμένου: Κακαφλικά Σταυρούλα-Βίλλη.

ΤΟ ΔΗΜΗΤΡΑΚΕΪΚΟ ΣΠΙΤΙ

Όταν πάω στο πατρικό μου σπίτι στο Καστρί και βγαίνω στο μπαλκόνι, πρώτα κοιτάω τον Αϊ-Γιώργη που για μας τους επάνω Καστρίτες είναι ο προστάτης μας. Ο πατέρας μου, όταν του λέγανε να πάει στο γιατρό έλεγε: τι να τον κάνω τον γιατρό; Εμένα με φυλάει ο Αϊ-Γιώργης. Από εκεί βλέπω και το Δημητρακέικο σπίτι, που απέχει λίγα μέτρα από το δικό μας και θυμάμαι τον κυρ-Γιάννη τον Δημητρακάκη με το ωραίο του άλογο, τον τσίλιο, να πηγαίνει στον κάμπο. Ο τσίλιος δεν άφηνε κανέναν να καθίσει επάνω του. Όποιος επιχειρούσε να καβαλικεύσει, με μια κίνηση τον έριχνε κάτω. Ο τσίλιος δεν είχε σαμάρι, όπως τα άλλα άλογα - είχε σέλα - και πάνω στη σέλα είχε ένα κόκκινο υφαντό κιλίμι και πάνω στο κιλίμι μια άσπρη κουβερτούλα πλεγμένη στο χέρι με το βελονάκι - ήταν κι αυτά τότε προίκα των κοριτσιών.

Κοιτάω το σπίτι με τη μεγάλη ξύλινη μάντρα που τότε, όταν την άνοιγες, έβλεπες μια μεγάλη αυλή από καλντερίμι όπως όλες,

τότε, οι αυλές των σπιτιών, καθώς και τα σοκάκια, γιατί το πάνω Καστρί είναι χτισμένο αμφιθεατρικά και δεν είχε δρόμους αλλά σοκάκια.

Δεξιά της μάντρας είναι το μεγάλο κατώι που τότε, γύρω στα 1945-50, πριν αρχίσει η μετανάστευση, ήταν γεμάτο από μεγάλα ντεπόζιτα για τα λάδια, κασόνια για τα σιτηρά, βαγένια για το κρασί, τουλούμια με τυριά, που έφερναν οι τοσπάνηδες από τα λιβάδια και ένα σωρό άλλα. Αριστερά ήταν ένα μικρό σπίτι που το έλεγαν πυργάκι. Εκεί είχε η κυρά Γιαννού τον αργαλειό της και περνούσε πολλές ώρες της ημέρας, γιατί είχε να ετοιμάσει πέντε προίκες. Εκεί έβαζαν και τα φορτώματα τα καρύδια και τα κάστανα. Όταν τα καρύδια έπρεπε να καθαριστούν, η κυρά Γιαννού πήγαινε στον Αϊ- Γιώργη, που παίζανε τα παιδιά και τους έλεγε: ελάτε να με βοηθήσετε να καθαρίσουμε τα καρύδια. Τότε τα παιδιά δεν έλεγαν όχι στους μεγάλους. Όσο τα παιδιά καθάριζαν τα καρύδια, η Κυρά Γιαννού στον

σοφρά με το μπλάστρι άνοιγε ένα μεγάλο φύλλο, το γέμιζε τριμμένα καρύδια, κανέλλα και ζάχαρη το μάζευε με το μπλάστρι, τα έκοβε σε μπακλαβαδάκια, τα τηγάνιζε και δίπλα είχε μια κατσαρόλα με μέλι και τα έριχνε μέσα. Ήταν ένα πολύ νόστιμο γλυκό, που το έλεγαν σαμουσάδες και φίλευε τα παιδιά. Όταν έφευγαν τα παιδιά γέμιζαν και τις τσέπες τους με καρύδια και ήταν χαρούμενα. Η κυρά Γιαννού του Αϊ-Γιαννιού, στη γιορτή του άντρα της και του Αγίου Δημητρίου, στη γιορτή του μοναχογιού της, έφτιαχνε δυο φουρνιές μπακλαβά, γιατί ο Κυρ-Γιάννης ήταν και Πρόεδρος της Κοινότητας Καστορείου και έρχονταν να τους ευχηθούν και τα τρία χωριά (Σερβείκα, Νέα Λιβερά, Καστρί) και πολλοί Καστανιώτες.

Η Κυρά Γιαννού εκείνη την εποχή ήταν η μόνη γυναίκα που ήξερε να «ρίχνει» ενέσεις και πήγαινε πρόθυμα όπου την καλούσαν. Πριν τη Κατοχή, στους τοίχους του σαλονιού κρεμόντουσαν καριοφίλια και κουμπούρες. Στην

Κατοχή τα έκρυψαν, γιατί φοβόντουσαν τους Γερμανούς και τώρα δεν υπάρχει τίποτα. Στη βορεινή πλευρά του Αϊ-Γιώργη υπάρχει οικογενειακό οστεοφυλάκιο για τους άντρες. Πρώτος μπήκε ο Βουλευτής Δημήτριος Γεωργίου Δημητρακάκης το 1888 και μετά ακολούθησαν όλοι οι άλλοι. Με τελευταίο τον δικηγόρο Δημήτρη Δημητρακάκη που σε μια συζήτηση έλεγε με πικρό χαμόγελο: «ο τελευταίος Δημητρακάκης που θα μπει εδώ θα είμαι εγώ». Η Κυρά Γιαννού, όταν έφυγαν τα παιδιά της, δεν ήθελε να φύγει από το σπίτι της. Έμεινε αρκετά χρόνια μόνη της και κάθε βράδυ, ότι καιρό και αν έκανε, άναβε τα καντηλάκια του Αϊ-Γιώργη και το καντηλάκι στο οστεοφυλάκιο.

Τώρα, το Καστρί με την ωραία θέα, το χωριό που «πρώτο δέχεται του ήλιου το φιλί», όπως γράφει ο Γιάννης Κορζής στο ποίημά του το «Καστρί», είναι σχεδόν έρημο και για μας τους παλιούς, που το ζήσαμε αλλιώς, μάς πονάει πολύ!

Γεωργία Κορζή-Ξενογιανν

ΥΠΕΡΑΙΩΝΟΒΙΑ ΕΛΑΙΟΔΕΝΔΡΑ

Διαβάζοντας το μηνιαίο περιοδικό του αγρότυπου για τον αγρότη «ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ», τεύχος 12ο, Δεκέμβριος 2020, μου ήρθαν στη μνήμη οι φωτιές του Ιμπραήμ το 1826 που κατέκαιαν τα πάντα, η Μοναχή Ελιά στα Περιβόλια και μια παλιά φωτογραφία υπεραιωνόβιας ελιάς στα Ντεμίρια.

Βιώσιμη διαχείριση υπεραιωνόβιων ελαιόδεντρων, λοιπόν. Από το 2016 ξεκίνησε η υλοποίηση του σχεδίου της συνολικής βιώσιμης διαχείρισης των υπεραιωνόβιων ελαιόδεντρων στην Κρήτη. Τα δένδρα αυτά, που ζουν μέχρι και σήμερα από τους Μινωικούς ακόμη χρόνους, αποτελούν ένα μοναδικό στον κόσμο πολιτιστικό κεφάλαιο. Τον πλούτο αυτόν οφείλουμε να κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενεές. Σκοπός του προγράμματος είναι η σωτηρία των ελαιόδεντρων αυτών και η βιώσιμη διαχείρισή τους. Γίνεται ένας αγώνας για την προστασία τους. Πρέπει να πάρουμε το μήνυμα, ότι όσοι συμπολίτες

μας έχουν στην κατοχή τους τέτοια ελαιόδεντρα δεν είναι στην ουσία ιδιοκτήτες τους, απλώς έχουν την επικαρπία τους. Έτσι θα πρέπει να αντιληφθούν την ιστορική και πολιτιστική αξία αυτών των δένδρων, που θα πρέπει να περάσουν στα παιδιά τους και στα εγγόνια τους, έτσι όπως μας τα παρέδωσαν οι πρόγονοί μας σε εμάς. Είναι ελάχιστος φόρος τιμής. Γι αυτό δεν πρέπει να καταστραφούν. Η βιώσιμη διαχείρισή τους περιλαμβάνει: Καταγραφή και σήμανση των υπεραιωνόβιων αυτών ελαιόδεντρων σε συνεργασία με τους ιδιοκτήτες- παραγωγούς, τυποποίηση ελαιόλαδου από τα υπεραιωνόβια αυτά ελαιόδεντρα και διάθεση.

Τη δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών και δραστηριοτήτων. Με επίκεντρο τον πολιτισμό της ελιάς δημιουργούμε πολιτιστικά δίκτυα, ανά δημοτικό διαμέρισμα που συνδέουν τα υπεραιωνόβια δένδρα με τους γειτονικούς οικισμούς, τους κοντινούς αρχαιολογικούς χώρους, τα ξωκλήσια της

περιοχής με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος. Στόχος η ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και πλεονεκτημάτων και ανάπτυξη βιώσιμου αγροτουρισμού με στόχο την αειφόρο διαχείριση της υπαίθρου μας.

Όλα αυτά θα μπορούσαν να ενταχθούν, σε συνεργασία με την Περιφέρεια, στο πρόγραμμα LEADER, όπως και στην Κρήτη, όπου από το 2016 και κάθε χρόνο στην παγκόσμια ημέρα ελαιολάδου (21-22ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ) οι φορείς μαζεύουν με τους ιδιοκτήτες

και πολλούς φίλους, ντόπιους και ξένους, τις ελιές αυστηρά μόνον από υπεραιωνόβια ελαιόδεντρα, γίνεται άμεση ψυχρή έκθλιψη στους 18-20 βαθμούς Κελσίου και με παραμονή στις σκάφες το πολύ 35 λεπτών, παράγεται έξτρα παρθένο ελαιόλαδο εξαιρετικής ποιότητας. Στη συνέχεια τυποποιείται και διατίθεται --με προτεραιότητα το συγκεκριμένο ελαιόλαδο να μπει στο Άγιο Μύρο της εκκλησίας μας.

Γιάννης Αρφάνης

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει λογαριασμό στην ALPHA BANK με αριθμό 112-002101-399452.

IBAN: GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452

Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος,

Αικατερίνη Σμυρνίου, Ταμίας.

Σας προτείνουμε να καταθέτετε τη συνδρομή σας, τη διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης το όνομά σας. Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.

Σας ευχαριστώ θερμά

Καίτη Σμυρνίου

Μουτζουροδευτέρα στο Καστόρειο

Ευχόμαστε του χρόνου να εορτάσουμε
τη Μουτζουροδευτέρα μας και να
ξαναζήσουμε πάλι τέτοιες στιγμές
κεφιού και ξεγνοιασιάς, που για
δύο χρόνια, λόγω covid-19,
τις στερηθήκαμε.

Πατρίδας ανέκδοτα

Ο Αράπ'ς

Εκείνα τα χρόνια 'ς σην πατρίδαν πίστευαν τα βραδάς εβγαίν' Αράπ'ς κι αχπαράζ τ'ς ανθρώπ'ς. Ο κύρη μ' ατότε θα έτον καν δώδεκα-δεκατρία χρονών. Έναν θεού ημέραν εσ'κώθεν να πάει ασού Κανλικά'ς σην Κιρισχανάν, να ελέπ' την θείαν ατ' την Τσόφαν, την πατοήν (αδελφή) τη μάνας ατ' τη Κατίγκως, που έτον αντρισμέντσα με τον Γιάγκον τον Μακρίδην. Επήγεν κι ενέσπαλεν τα' οπίσ' (ξέχασε να γυρίσει). Ερχίνεσεν να βραδάζ' κι ατότε εσκώθεν να δαβαίν' πλαν. Ας σ' άλλο το μέρος, η μάνα τ' όντες είδεν εβράδυνεν κι ο Πάντζιον πουθεν κι φαίνεται, ενούντσεν «Γιαμ αγρούται ατός ο παιδάς» και έστειλεν έναν γειτονοπούλ', τον Γοργόρ τη Αμαραντι-δάντων να πάει ανταμώνει'ατον και έρχουνταν εντάμαν. Σίτα επέγ'νεν ο Γοργότς ν' ανταμών' τον Πάντζιον, είδεν απ'αντίκρυ να έρται κάποιος, εφοέθεν και εκάτσεν κα, απέσ'οη μέσ'τη δρομί'. Ατός που έρχουτσεν ασ' σ' άλλο το μέρος έτον ο Πάντζιον, άμαν ο Γοργότς κ' εγνώρτσεν ατόν. Ο Πάντζιον πα κ' εγνώρτσεν τον Γοργόρ, κι όντες είδεν κάτ' εκάτσεν απέσ' οη μέσ' τη δρομί' και περ'μένει' ατόν, είπεν απέσ'ατ'. «Μούτλακ (σίγουρα), αράπ'ς έν». Εθαρείς και έκχ'σαν'ς σην ράχαν ατ'κρύον νερόν. Μίαν ενούντσεν να κλώσκειται οπίσ', άμαν εφοέθεν Αράπς θα ρούζ' οξωπίσ'ατ'. Επεκεί ενούντσεν να πα-ραστρατίζ' απέσ' ας σα χωράφα, ξαν εφοέθεν Αράπ'ς θα εβγαίν' εμ-

προστά'ι. Επαίρεν την απόφασιν να πάει ίσα και ήνταν έν να ίνεται, ας ίνεται. Ερχίνεσεν να σταυρολοϊτείται και να λέει πουστουριχτά (ψι-θυριστά). «Πάτερ ημών», «Κύριε ελέησον» ήνταν έρχουτσεν 'ς σον νουν ατ'. Όντας εσούμωσεν ο Πάντζιον και έκ'σεν ο Γοργότς την λαλίαν ατ' εκλώστεν και ερώτεσεν πουστουριχτά: «Πάντζιο, εσύ είσαι;». Τη Πάντζιον'ς έρθεν η ψη απάν'ατ'. Κλώσκειται λέει τον Γοργόρ: «Φτου να εντρέπεσαι βρε, εκπάραξες κι εκάσες με. Εθάρεσα Αράπ'ς έν». «Και εγώ πα εκπάραγα, εθάρεσα εσύ έσ'νε Αράπ'ς», είπεν ο Γοργότς.

Το περιστατικό αυτό συνέβη κάπου ενδιάμεσα στα σιμοχώρια της Τραπεζούντας, Κανλικά και Κιρισχανά γύρω στα 1914-15. Το αφη-γήθηκε στον Κώστα Μαυρόπουλο ο πατέρας του Παναγιώτης (Πάν-τζιον) Κ. Μαυρόπουλος, που γεννήθηκε το 1902 στου Κανλικά και πέθανε το 1984 στην Αθήνα. Από την εφημερίδα «Ποντιακή Γνώμη», Αρ. Φύλλου 6.

Ο καλόγερον

Καλόγερον εκάθουντσεν απέσ' σο Άε Βήμαν, κι έρθεν σο ξημολόεμαν ένας ερίφ'ς Κρωμέτες.

–Αχ, Δέσποτα μ,εμέν'αζίζ' να βάλνε με σο μνήμαν, πολλά είν' τα αμαρτίας ημ', πατούνε σ' όλιτς χωρέτες.

–Και γιάτ' ερούξες, άπιστε εσύ, σην αμαρτίαν κι ατόσα εποίκες άπρεπα; Ογλήγορα για πέ με.

–Ω, Δέσποτα μ', ορκίσκουμαι σην άγιαν κοινωνίαν, τιδέν κ' εφτάγω μοναχός, ο δέβολον τουρτεύ' με.

–Ο δέβολον πολλά θα λέει, 'αμα εσύ μ' ακούς ατόν.

–Και ντο να εφτάγω ο άχαρον; Ατώρα πα τουρτεύ' με, «έναν φλουρίν σον Δέσποτα για δώσ' ατον» λέει με.

–Ευλογημένε, δίκαιον έχς. Κάποτε πα ν' ακούς ατον!

Προφορική παράδοση

Στη ρεματιά της Μισσοπορίτισσας, στο βράχο απέναντι από το σπη-λαιώδες ξωκλήσι, λένε ότι βρίσκεται το τσιγκέλι του Παπά. Εκεί κρέμασε ο Ιμπραήμ τον Παπα-Χρυστάκη για εκφοβισμό και παρα-δειγματισμό. Λένε, ακόμα, ότι ο Παπα-Χρυστάκης διατηρούσε κρυφό σχολειό στη Μισσοπορίτισσα.

Οι Χρυστάκηδες, Γεώργιος και Δημήτριος, καταγράφονται στον κα-τάλογο Αγωνιστών του 1821 από το Καστόρι, που δημοσιεύτηκε στο βιβλίο του Παν/κού Καθηγητή κ. Δημητρίου Α. Σπαντίδου: Η Συμβολή των Αγωνιστών της Επάνω Ρίζας Δήμου Πελλάνας στην Επανάσταση του 1821.

Ο γέρος και η αποκρία στη Σκύρο

Στη Σκύρο οι αποκρίες γιορτάζονται με ιδιαίτερο τρόπο. Γι αυτό υπάρχει ένας θρύλος. Ένας γέρος και η γριά του, έβοσκαν το κοπάδι τους, όταν ξαφνικά ξέσπασε ασυνήθιστη κακοκαιρία και σκότωσε όλα τα ζώα τους. Φοβήθηκαν ότι ήταν κακός οιωνός και ο γέρος φόρεσε το τομάρι του μεγαλύτερου τράγου του, ζώστηκε όλα τα κου-δούνια του κοπαδιού και μαζί με τη γυναίκα του κατέβηκαν στη Χώρα χοροπηδώντας και χορεύοντας, φωνάζοντας για την καταστροφή που τους βρήκε.

Έτσι λοιπόν το έθιμο της αποκρίας αναπαριστά το περιστατικό αυτό. Άντρες ντύνονται «Γέροι» και φορούν τροχάδια (παπούτσια που το πέλμα τους είναι φτιαγμένο από ελαστικά αυτοκινήτου), τσοπάνικη κάπα, γυρισμένη ανάποδα για να φαίνεται το μάλλινο από μέσα, μια λευκή υφαντή βράκα και καλύπτουν το πρόσωπό τους με μία προβιά γιδιού, έτσι που να μοιάζει με μάσκα. Στην ζώνη τους έχουν κρεμα-σμένες πολλές κουδούνες σε διάφορα μεγέθη και καθώς περπατούν σειείται ο τόπος από το θόρυβο. Αυτό κρατά πολλές μέρες. Στη γιορτή ο γέρος συνοδεύεται από την «Κορέλα», φορώντας την παρα-δοσιακή σκυριανή φορεσιά, η οποία ανοίγει τον δρόμο στη θορυβώδη

πομπή χορεύοντας και κουνώντας το μαντήλι της στον αέρα και τρα-γουδά τον κορελίτικο, έναν αργό σκοπό. Η πομπή ξεκινά από την ανηφορία του κάστρου της Χώρας, έτσι ώστε οι «Γέροι» να τρέχουν και να χοροπηδούν με μεγάλη φόρα και να μοιάζουν με μανιασμένο κοπάδι.

Πηγή, φώτο: <https://travelshare.gr/>

Πρέπει να καταλάβουμε ότι, όταν βρέχει πνιγόμαστε, όταν εκδη-λώνεται μία πυρκαγιά καιγόμαστε, όταν χιονίζει παραλύουμε και κλείνουμε την εθνική οδό. Η γιαγιά στον Βύρωνα βγήκε με το χιονιά για ψώνια. Από την άλλη οι γάτες με τα περιστέρια λόγω πείνας και χιονιά συνεργάζονται για τον επιούσιο. Αφού δεν είδαμε Χριστούγεννα για να γίνει κανένα παζάρι από τους μαθητές, ας περι-μένουμε το Πάσχα για κανά κατσίκι η αρνί, όσο για την νυκτερίδα, τι να πω, την κατηγορούν για τον κορονοϊό.

I. A.

Δημώδες ακριτικό άσμα Πόντου

Απένες' επαραπέτανεν
Ψηλά 'ς σα επουράνια
ούϊ αμάν, αμάν.

Είсен τσαγκία κόκκινα
Και το τσαρκούλ' νατ' μαύρον
ούϊ αμάν, αμάν.
Εκράτ' νεν και 'ς σα κάντζια του
Παλληκάρι' βρασιόνας
ούϊ αμάν, αμάν.

Απτέ μ' για δός μ' ας σο κρατείς
Για πε με όθεν κείται
ούϊ αμάν, αμάν.
Ας' σο κρατώ 'κι δίγω σε
Αρ' όθεν κείται λέγω
ούϊ αμάν, αμάν.

Ακεί 'ς 'σο πέραν το ρασίν
Σο'πέραν κιαν τ' ελάτια
ούϊ αμάν, αμάν.
Μαύρα πουλιά τρωγν' ατον
Και άσπρα τριυλίσκουν
ούϊ αμάν, αμάν.
'Σ σπν θάλασσαν κολυμπετής
σ' ομάλια πεχλιβάνος
ούϊ αμάν, αμάν.

'Σ σον πόλεμον τραντέλλενας
Του Πόντου παλληκάρι
ούϊ ναίλιε 'μεν ντο θα 'ίνουμαι.

Γεώργιος Σαμπανίδης και Παλάσα Σαμπανίδου

Λεξιλόγιο

τσαγκία: σαγόνια
τσαρκούλ': λοφίο, η κορφή
του κεφαλιού
κάντζια: νύχια, αρπάγες
άρ' όθεν κείται λέγω: αλλά
τέλος πάντων θα σου πω πού
βρίσκεται
ραχίν: βουνό
σ' ελάτια 'πεκεί μέρος: πίσω
από τα έλατα
Τραντέλλενας: Στην ποντιακή
διάλεκτο η λέξη
Έλλενος/Έλληνας σημαίνει
παλικάρι, ήρωας με τεράστια
δύναμη - όπως άλλωστε
συχνά και το Σαρακνός ή
Ακρίτης. Το Τραντέλλενας/
Τρισέλληνας είναι υπερθετικό
του υπερφυσικού αυτού όντος.
τριυλίσκουν: τριγυρίζουν
καρίπης: ξένος και κατ'
επέκταση έρνημος,
ταλαίπωρος, τουρκ. garip
ομάλεα: τόπος πεδινός,
κάμπος
πεχλιβάνος: παλαιστής.
Η παραδοσιακή τελετουργική
πάλη, απαραίτητο αγώνισμα
σε όλες τις μεγάλες
κοινωνικές συνάξεις
(πανηγύρια, γάμους κτλ.),
απαιτούσε μεγάλη σωματική
ρώμη και αντοχή, γιατί ο
νικητής του κάθε ζευγαριού
όφειλε να παλέψει διαδοχικά
με όσο το δυνατόν
περισσότερους αντιπάλους
μέχρι την οριστική -και πολύ
τιμητική- νίκη.

Εκδρομή νέων στο βουνό, 26/05/1955, της Αναλήψεως

Παναγιώτης Ζωγράφος

Έλληνας ζωγράφος και αγωνιστής του 1821 από τη Βορδόνια της Λακωνίας

Αποτελεί θρύλο για την ελληνική τέχνη χάρη στη συνεργασία του με τον Ιωάννη Μακρυγιάννη, που τον κάλεσε μαζί με τους δυο γιους του να εικονογραφήσουν τις μεγάλες στιγμές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Το 1836, ο Μακρυγιάννης καλεί τον Παναγιώτη Ζωγράφο για να εικονογραφήσει τα Απομνημονεύματά του. Το μόνο που ξέρει γι αυτόν ο στρατηγός είναι πως ο ζωγράφος υπήρξε και αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης. Κι αυτά που ξέρουμε εμείς για τον Ζωγράφο περιορίζονται στα στοιχεία που μας δίνει ο ίδιος ο Μακρυγιάννης. Φαίνεται

πράματα, ερωτικά και τέτοια αισθηματολογικά. Μην θαρρείς πως το να γράφει κανείς ιστορικά πράγματα, είναι πιο εύκολο και πιο βολικό παρά να εξιστορεί αισθήματα και να βγάζει από το νου του φαντασίες ασύστατες και ποιήματα... Εδώ η μαστοριά είναι άλλη. Το να νοιώσεις την ομορφιά πού κουνε οι ιστορίες και να τις φιλοτεχνήσεις σαν τον καλό ζωγράφο και ένα μεράκι ξεχωριστό, ένα αίσθημα που βγαίνει από τα ριζοκάρδια.»

Ο Μακρυγιάννης έμαθε γράμματα στα γεράματά του για να γράψει τα Απομνημονεύματά του. Εξ άλλου οι περισσότεροι Έλληνες, έβγαιναν από το έρεβος της

«κι έρχοντας εδώ εις Αθήνα, πήρα ένα ζωγράφο Φράγκο και τον είχα να μου φτιάσει σε εικονογραφίες αυτούς τους πολέμους. Δεν γνώριζα τη γλώσσα του. Έφκιασε δύο τρεις, δεν ήταν καλές, τον πλέρωσα κι έφυγε. Αφού έδωξα αυτό τον ζωγράφο, έστειλα και έφεραν από τη Σπάρτη έναν αγωνιστή, Παναγιώτη Ζωγράφων τον έλεγαν, έφεραν αυτόν και μιλήσαμεν και συμφωνήσαμεν το κάθε κάδρον την τιμήν του κι έστειλε κι ήφερε και δύο του παιδιά και τους είχα εις το σπίτι μου, όταν εργάζονταν. Κι αυτό άρχισε από τα 1836 και τέλειωσε τα 1839. Έπαιρνα τον Ζωγράφο και βγαίναμεν εις τους λόφους και τόλεγα. Έτζι είναι εκείνη η θέση, έτζι εκείνη, αυτός ο πόλεμος έτζι έγινε, αρχηγός ήταν των Ελλήνων εκείνος, των Τούρκων εκείνος».

Ο επόμενος συνεργάτης του ήταν ο Παναγιώτης Ζωγράφος, από την Βορδόνια της Λακωνίας, μαζί με τους δυο γιους του.

«Λαϊκός ζωγράφος, αγιογράφος της μεταβυζαντινής λαϊκής παράδοσης, αγωνιστής και ο ίδιος, ο Παναγιώτης Ζωγράφος ήταν ιδανικά προικισμένος για να αισθητοποιήσει τα οράματα του Στρατηγού. Οι αρχέτυπες εικόνες που είχαν στο πνεύμα τους κατάγονταν από τον ίδιο πολιτισμό, έναν πολιτισμό λαϊκό αλλά αυτάρκη, ζωογονημένο από ένα πλούσιο παρελθόν που είχε πε-

ράσει μέσα στους φορείς του, όχι σαν ξηρή ιστορική μνήμη, αλλά σαν ύφος ζωής, σαν παραδομένη τεχνική και καλαισθησία».

Αυτά γράφει σχετικά με τον Παναγιώτη Ζωγράφο η εξαιρετική Καθηγήτρια της Ιστορίας της Τέχνης και Διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης κ. Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα στο άρθρο της “Εικονογραφία του Αγώνα”, που δημοσιεύτηκε στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 8ης Ιουνίου του 1997.

Τρία χρόνια κράτησε η συνεργασία αυτή 1836-1839. Επισκέφτηκαν τα διάφορα πεδία των μαχών, που είχε λάβει μέρος ο Μακρυγιάννης και ενώ ο Στρατηγός του εξιστορούσε «έτσι είναι εκείνη η θέση, έτσι εκείνη, αυτός ο πόλεμος έτσι έγινε, αρχηγός ήταν των Ελλήνων ήτο εκείνος, αρχηγός των Τούρκων εκείνος», ο Ζωγράφος φιλοτεχνούσε τον πίνακα.

Το αποτέλεσμα αυτής της αρμονικής και αγαστής συνεργασίας (έμπνευση και αναμνήσεις Μακρυγιάννη, εκτέλεση Π. Ζωγράφου) υπήρξε ιδιαίτερα γόνιμο. 25 κάδρα σε ξύλο, διαστάσεων 0,565x0,40 ζωγραφισμένα με τη βυζαντινή τεχνική. Οι θεματικές ενότητες του έργου είναι: 21 Πίνακες με πολεμικά γεγονότα (12 αφορούν γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη Στερεά Ελλάδα, 2 αφορούν στην Ήπειρο, 4 στην Πελοπόννησο και 3

λοιπόν πως ο Παναγιώτης Ζωγράφος ήταν ένας λαϊκός, αυτοδίδακτος ζωγράφος και αγιογράφος από τη Λακωνία. Μια νεότερη εκδοχή θέλει τον Μακρυγιάννη να συγχέει τα ονόματα και να καλεί στην πραγματικότητα τον Δημήτριο Ζωγράφο, του οποίου ο γιος Παναγιώτης σπουδάζει αργότερα στο Σχολείο των Τεχνών. Πράγματι, κάποια από τα έργα που συμπληρώνουν τα Απομνημονεύματα υπογράφονται από τον Δημήτριο.

«Έτσι τα κονόμισε ο Θεός: Άνθρωποι ήσυχoi, της ειρήνης να γράφουνε πολλές φορές ιστορίες άγριες και άλλοι αιμοβόροι και σκληροί να γράφουνε γλυκά

σκληριάς αναλφάβητοι. Ο Μπάμπα Γιάννης έμαθε να γράφει αλλά όχι και να ζωγραφίζει. Προσπάθησε λοιπόν να συνεργαστεί με ένα Ευρωπαίο ζωγράφο. Εκείνος θα ιστορούσε με την δική του λαϊκή, απροσποίητη και λαγρή γλώσσα του όσα την μνήμη και την καρδιά του είχαν σημάδεψει κι ο Φράγκος θα έπρεπε να τα ζωντανέψει στο ξύλο. Το εγχείρημα όμως σταμάτησε μετά τον τρίτο πίνακα, λόγω δυσκολιών στην συνεννόηση, αλλά και στη δυσκολία του ζωγράφου να αντιληφθεί όσα ο Μπάμπα Γιάννης ήθελε να εκφράσει στους πίνακες. Μας λέει παρακάτω ο Στρατηγός.

ναυμαχίες), 2 Πίνακες Συμβολικοί, 1 Πίνακας Κατάλογος Ελλήνων και Φιλελλήνων και ένας, που παρουσίαζε τον Άρμαν-σπεργκ να ξεριζώνει την καρδιά της Ελλάδας, ο οποίος καταστράφηκε από τους φίλους του για λόγους προστασίας του στρατηγού και αντικαταστάθηκε από μια προσωπογραφία του ίδιου.

Από τους 24 πρωτότυπους πίνακες, κατασκευάστηκαν 4 πλήρεις σειρές αντιγράφων σε χαρτί στράτζο, διαστάσεων 0,64x0,50 με την τεχνική της υδατογραφίας.

Τους πίνακες αυτούς ο Μακρυγιάννης τους έδειξε για πρώτη φορά στους φίλους του, τους οποίους είχε καλέσει σε επίσημο γεύμα στο σπίτι του. Ο ίδιος γράφει:

... Τους πρέσβες των ευεργέτων μας Δυνάμεων και τους Φιλέλληνες, τους αγωνιστές και τους αυλικούς και τους υπουργούς και δικούς μας σημαντικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς, ως διακόσιους πενήντα ανθρώπους. Τελειώνοντας το τραπέζι, τότε έβγαλα τις εικονογραφίες και τις θεώρησαν...

Από τις 4 σειρές ο Μακρυγιάννης χάρισε τις τρεις στους Πρέσβεις της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας ενώ μία σειρά πρόσφερε στον βασιλιά Όθωνα. Οι καλές κριτικές που δέχτηκε και ο ενθουσιασμός των συναγωνιστών του και των άλλων ομοϊστών, ενίσχυσαν τη σκέψη του Στρατηγού για την έκδοση ενός λευκώματος προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα της απόκτησής του από πολλούς.

Για τον σκοπό αυτό συμφώνησε με τον δάσκαλο Αλέξανδρο Ησαΐα και συνυπέγραψε την 583 συμβολαιογραφική πράξη, έτους 1839 του συμβολαιογράφου Αθηνών Κ. Πίταρη. Σ' αυτήν βεβαιώνεται η παράδοση στον Ησαΐα της σειράς των αντιγράφων, που είχε δωρίσει ο Μακρυγιάννης στον Όθωνα και την οποία δανείστηκε ο Στρατηγός για να υλοποιηθεί η έκδοση. Ο Ησαΐας υποσχέθηκε να πάει στο Παρίσι για να λιθογραφήσει τους πίνακες

και αφού προβεί σε κάποιες μικροδιορθώσεις των θέσεων και των προσώπων, χωρίς να απομακρυνθεί από την ιδέα ή να παραλλάξει κάτι από τις εκθέσεις των περιστατικών και των περιγραφών, να τυπώσει κάποια αντίτυπα.

Παρά τη συμφωνία τους, ο Ησαΐας στη Βενετία φιλοτέχνησε νέους πίνακες, δυτικού τύπου, τελείως διαφορετικούς από εκείνους των Μακρυγιάννη - Ζωγράφου και τους τύπωσε. Όταν το 1840 οι λιθογραφίες αυτές

κυκλοφόρησαν στην Αθήνα, ο Μακρυγιάννης τις αποδοκίμασε και κατήγγειλε δημόσια ότι ο Ησαΐας νόθευσε τους πίνακές του, ότι τους πλαστογράφησε και ότι δολίως παρέβη τη συμφωνία περί των πνευματικών δικαιωμάτων του.

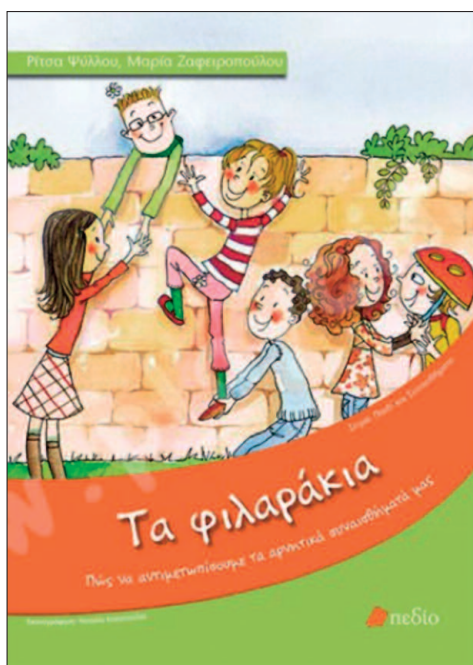
Η αλήθεια είναι ότι η κατηγορία του Στρατηγού δεν ήταν σταθερή και δίκαια. Ο Ησαΐας εξέδωσε άλλους, τελείως διαφορετικούς πίνακες, που καθόλου δεν υστερούσαν σε καλλιτεχνικό και ιστορικό ενδιαφέρον.

Μετά το θάνατο του Ησαΐα στην Τεργέστη, ολόκληρη η σειρά του Όθωνα χάθηκε. Το 1909 όμως ο Ιωάννης Γεννάδιος την εντόπισε στη Ρώμη και την αγόρασε. Σήμερα βρίσκεται στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη. Η σειρά που χάρισε στον Άγγλο πρεσβευτή Έντμοντ Λάιονς παραδόθηκαν στον υπουργό εξωτερικών της Αγγλίας Λόρδο Πάλμερστον, ο οποίος τα πρόσφερε στη βασίλισσα Βικτωρία.

Από την πρωτότυπη σειρά, που ο Μακρυγιάννης κράτησε για τον εαυτό του, σώζονται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, άλλοτε Μουσείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας, 8 κομμάτια διαστάσεων 0,565x0,40 μ. Ακόμη τρία αντίγραφα σε χαρτόνι. Τα έργα αυτά χάρισε στην Εταιρεία ο Στρατηγός Κίτσος Ιωάννου Μακρυγιάννης το 1927. Οι σειρές που χάριστηκαν στον Γάλλο Πρεσβευτή και τον Ρώσο δεν έχουν βρεθεί και αγνοούμε την τύχη τους.

Βαρβάρα Κεμερίδου

Σύνοψη του βιβλίου "Τα φιλαράκια"

Το βιβλίο αυτό παρουσιάζει ένα καινοτόμο πρόγραμμα για την προαγωγή της συναισθηματικής ανθεκτικότητας των παιδιών, μιας ικανότητας που τους επιτρέπει να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά μια δύσκολη κατάσταση και τα αρνητικά συναισθήματα που αυτή συνεπάγεται.

Ειδικότερα, τα παιδιά μαθαίνουν διάφορους τρόπους να αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες και τα προβλήματα της καθημερινότητας. Σ' αυτούς τους τρόπους περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αντικατάσταση των αρνητικών σκέψεων με θετικές, ανάλυση του προβλήματος σε μικρότερα κομμάτια και σταδιακή αντιμετώπισή του, ακόμη και ασκήσεις χαλάρωσης.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα μπορεί να εφαρμοστεί από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και τους γονείς και άλλους ενήλικους που παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εκτιμήσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στη συναισθηματική ανάπτυξη τους και να τους βοηθήσουν αξιοποιώντας ή και τροποποιώντας

το προτεινόμενο υλικό ανάλογα με τις ανάγκες τους, στο πλαίσιο είτε διάφορων μαθημάτων είτε της ευέλικτης ζώνης. Οι γονείς και οι άλλοι σημαντικοί ενήλικοι μπορούν επίσης να βοηθήσουν το παιδί τους να νικήσει τις ανησυχίες του χρησιμοποιώντας εκείνες τις ενότητες και τις δραστηριότητες που ανταποκρίνονται αποκλειστικά στις ανάγκες του, αλλά και σε συνεργασία με το σχολείο, προσφέροντας παραδείγματα από την καθημερινή ζωή του παιδιού.

Κ. Λαμπή

Επειδή πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Η Ζωή Νικητάκη του Ηλία και ο Γιώργος Χασαπογιάννης απέκτησαν στις 5 Φεβρουαρίου 2021 το πρώτο τους παιδί, ένα κοριτσάκι.
- Η Ανδρονίκη Κακούνη του Ιωάννη και ο Νίκος Αρφάνης του Ιωάννη απέκτησαν στις 6 Μαρτίου 2021 το πρώτο τους παιδί, ένα κοριτσάκι.
- Η Φλώρα Μιχαλοπούλου του Γεωργίου και ο Δημήτρης Ρετινάς απέκτησαν στις 4 Φεβρουαρίου 2021 το πρώτο τους παιδί, ένα κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεογέννητα και να είναι καλότυχα και ευτυχισμένα στη ζωή τους.

ΠΕΝΘΗ

- Ο Νικόλαος Βουνάσης του Εμμανουήλ πέθανε στην Αυστραλία στις 12 Ιανουαρίου 2021 σε ηλικία 88 ετών.

- Ο Σπύρος Κακαφλίκας του Χαράλαμπου στις 16 Ιανουαρίου πέθανε στον Καναδά σε ηλικία 78 ετών
- Ο Ηλίας Σπαράγγης του Παναγιώτη πέθανε στην Αστόρια της Αμερικής στις 20 Ιανουαρίου 2021 σε ηλικία 60 ετών.
- Ο Κωσταντίνος Μαραπάς πέθανε στο Καστρί στις 23 Ιανουαρίου 2021 σε ηλικία 82 ετών.
- Η Γαρυφαλλιά Μπισμπίκη του Βασιλείου πέθανε στις 13 Φεβρουαρίου 2021 στο Ίλιον Αττικής σε ηλικία 88 ετών.
- Η Χαρίκλεια Ρεξίνη του Παναγιώτη πέθανε στο Λγνη της Μασσαχουσέτης στην Αμερική την 1η Μαρτίου 2021 σε ηλικία 95 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

E.B.

ΧΟΡΗΓΟΙ

JIM KAKAFLIKAS	103 ΕΥΡΩ
DIMITRA KANTZAVELOS (ΑΛΕΙΦΕΡΗ)	100 AUD
ANGELA VASILAS (ΑΛΕΙΦΕΡΗ)	100 AUD
VOULA ALIFERIS	50 AUD
CHRISTINA KARATZAS	50 AUD
KAITI ZAFIRO	50 AUD
STAN GERMANOS	50 AUD
GEORGE KOUTROUBIS	100 AUD
ANGELA SKIADOPOULOS	50 AUD
IRENE & GEORGE VAROUTSOS	50 AUD
GEORGE DALIOURIS	50 AUD
ZOE & NICKOS VAROUTSOS	50 AUD
ILIAS VAROUTSOS	50 AUD
OREA ELENI	50 AUD
SOFIA GENOVEZOS	50 AUD
ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	15 ΕΥΡΩ
ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ	20 ΕΥΡΩ
ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	20 ΕΥΡΩ
ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	30 ΕΥΡΩ
ΜΑΡΑΓΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	20 ΕΥΡΩ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ	20 ΕΥΡΩ
ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	50 ΕΥΡΩ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΟΥΛΑ	15 ΕΥΡΩ
ΠΑΡΑΒΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	20 ΕΥΡΩ
ΒΟΥΝΑΣΗΣ ΚΩΝ	15 ΕΥΡΩ
ΦΡΟΥΝΤΖΗ-ΑΝΤΩΝΑΚΗ ΓΕΩ.	15 ΕΥΡΩ
ΚΑΦΕΤΖΗΣ ΔΗΜ.	15 ΕΥΡΩ
ALIFERIS NICK	50 ΕΥΡΩ
ΠΑΠΑΣΤΑΦΙΔΑΣ ΑΘΑΝ	10 ΕΥΡΩ
ΚΕΜΕΡΙΔΟΥ	20 ΕΥΡΩ

Η Ιωάννα Ανδριστοπούλου κατέθεσε το ποσόν των 40 ΕΥΡΩ στη μνήμη των παππού και γιαγιάς της Ηλία και Κατίνας Ξενογιαννη που έφυγαν και οι δύο μήνα Απρίλιο.

Πωλείται

στο Καστόρι οικόπεδο 400 τμ. πλησίον της αγοράς με ημιτελές κτίσμα 86 τμ. Τιμή ευκαιρίας. Πληροφορίες στο τηλέφωνο 6938257512.

Εθελοντική αιμοδοσία για 41η φορά στο Καστόρειο

Η πανδημία του covid-19 δεν πτόησε και αυτό το εξάμηνο τους υπευθύνους της διοργάνωσης της αιμοδοσίας και κυρίως τους αιμοδότες να πραγματοποιήσουν στις 11 Φεβρουαρίου 2021 την 41η αιμοδοσία στο Καστόρειο. Η αιμο-

σοκομείο Σπάρτης για 25 συνεχές έτη. Εκφράζουμε όλοι μας την ευγνωμοσύνη μας στους δωρητές ζωής αιμοδότες μας, στον υπεύθυνο και διαχειριστή της τράπεζας αίματος Καστορείου κ. Μπάμπη Μπασκουρέλο, την Διευθύντρια του Κ.Υ. Κα-

δοσία πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Π.Κ. Μπακή. Οι αιμοδότες προσερχόμενοι από όλα τα χωριά της περιοχής μας προσήλθαν για μια ακόμη φορά, τηρώντας τα ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας, λόγω της πανδημίας, για να προσφέρουν το αίμα τους, ως δώρο ζωής στους πάσχοντες συνανθρώπους μας, στην τράπεζα αίματος Καστορείου, που τηρείται στο Νο-

στορείου ιατρό κ. Ευσταθία Αραχωβίτη, τη νοσηλεύτρια κ. Καντούλα Οικονομάκη-Αρβανίτη, που προσφέρθηκαν να βοηθήσουν στην αιμοδοσία και το προσωπικό της Κινητής Ομάδας αιμοληψίας του Νοσοκομείου Σπάρτης. Ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Πέτρος Δούκας επισκέφθηκε το Κέντρο Αιμοδοσίας και συνεχάρη τους αιμοδότες και όλους τους συντελεστές. E.B.

Ο Λόφος του Προφήτη Ηλία εξωραϊζεται

Στο λόφο του Προφήτη Ηλία, που δεσπόζει στο όμορφο χωριό μας, ξεκίνησε η περιτείχιση του προαύλιου χώρου της εκκλησίας με την ευγενική χορηγία ομογενών συγχωριανών μας, αλλά και κατοίκων του χωριού μας. Τον συντονισμό και την παρακολούθηση του έργου έχει αναλάβει η Ενορία Καστορείου. Τα ονόματα των χορηγών θα τα ανακοινώσουμε σε επόμενο τεύχος, που θα έχουν ολοκληρωθεί και οι εργασίες. E.B.

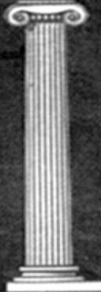
Νέα επαγγέλματα προκύπτουν στο διάβα του χρόνου

Νέες επαγγελματικές ευκαιρίες έχουν διαμορφωθεί και στην περιοχή μας με την αναγνώριση της ως τόπο ορεινών αποδράσεων, εκδρομών και ορεινών διαδρομών. Ήδη στο ΔΙΕΚ Σπάρτης λειτουργούν μεταξύ άλλων και δύο τμήματα επαγγελματικής κατάρτισης του Συνοδού Βουνού και του Τουριστικού Συνοδού. Από την περιοχή μας στο Τμήμα Συνοδού Βουνού φοιτούν τέσσερα νέα παιδιά, από το Καστόρειο η Ζωή Λάμπου του Βασιλείου και ο Δημήτρης Δημητρίου του Παναγιώτη, ο Γιάννης Λάμπρου από το Γεωργίτσι και ο Νίκος Μπακής από την Πελλάνα. Το τμήμα αυτό παρακολουθεί και ο έμπειρος ορειβάτης, Πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων του βουνού ΛΟΥΣΙΝΑ και Πρόεδρος του Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου Σπάρτης κ. Ντίνος Λαγανάς στον οποίο οφείλει πολλά το Καστόρειο για τη συντήρηση και ανάδειξη των μονοπατιών του Βουνού μας και όλου του Βόρειου Λακωνικού Ταυγέτου. Ο ίδιος δηλώνει ότι πάντα κάτι καινούργιο υπάρχει να μαθαίνει κανείς και να διδάσκεται, η γνώση ποτέ δεν περιορίζεται σ' αυτά που ξέρουμε. Αυτό θα πει «δια βίου μάθησις». E.B.

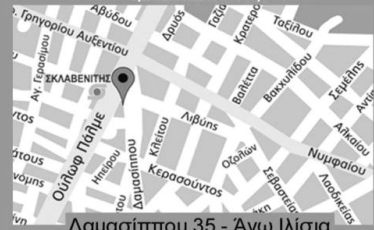
E.B.

BILL'S HOUSE
KAFE - BAR

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ
Τηλ: 27310 57918
Κιν: 693 634 4073

K
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ home
Είδη οικιακής χρήσεως • Φωτιστικά
Είδη δώρων • Επιπλά εξόχης

Δαμασπίπου 35 - Αγ. Ιλίσια
Τηλ./Fax: 210 7757337
e-mail: karagiannishome@hotmail.com
Καραγιαννής home, www.karagiannishome.gr

Λαμπής Κων/νος

Ζυνάντποις
καφενείο • ψητοπωλείο

Καστόρειο Λακωνίας
Τηλ.: 27310 57278, Κιν.: 6942642258

ΥΛΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΜΟΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.: 27310 57286 ΚΙΝ.: 6942461314

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ
Πηρονο
Πενές

Καστόρι Κεντρική Πλατεία
Τηλ. 27310 57034 697 6734593

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ
Τηλ. 2731057218

SUPER MARKET
ΣΙΔΗΡΙΚΑ - ΧΡΩΜΑΤΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ
«Η ΚΑΣΤΑΝΙΑ»
ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΞΙΜΑΔΙ 70%

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ ΣΠΑΡΤΗΣ
Τηλ. 2731057571, 6944504728

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΥΞΑΝΟΥΝ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

SUPER MARKET
ΛΑΓΑΝΑΣ

Μέλος Ομίλου
Νικόλαος Δ. Λαγανάς
Καστόρι Λακωνίας
Τηλ. 2731057468

ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΗΛ. ΓΑΡΥΦΑΛΗΣ
☎ 27310 57221

Βασιλική Βισβή
Τηλ: 6937219636

- Φυσικοθεραπεία
- Σπονδυλοθεραπεία
- Βελονισμός
- Ηλεκτροβελονισμός
- Αγιουρβέδικη μάλαξη
- Rejouvance
- Λεμφική μάλαξη

+ΘΕΣΙ ΤΕΧΝΙΚΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ
μελέτη • σχεδίαση • δομή

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π. Msc - MBA - TQM Unipi
Κιν. 694 887 0554

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Κιν. 694 748 5651

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΑΛΑΚΗ Msc in Advanced Architectural
Architectural Μηχανικός Design
Κιν. 693 723 9416

- ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ
- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ
- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ
- ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
- ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ **ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

ΠΛΗΡΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 228, ΣΠΑΡΤΗ, Τ.Κ. 23100
Τηλ. 27310 83747, 83742
www.synthesi-design.com

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΑΪΓΕΤΟΥ «Η ΛΟΥΣΙΝΑ» Δράσεις Α΄ τριμήνου 2021

Σε συνεχιζόμενη καραντίνα όλο το τρίμηνο εγκαινιάζουμε μια προωθητική δράση των μοναδικών πεζοπορικών διαδρομών στον Βόρειο, αλλά και στον Κεντρικό Ανατολικό Ταΐγετο, περιγράφοντας μία μοναδική πεζοπορική διαδρομή κατάλληλη για όλες τις ηλικίες και για όλες τις εποχές του χρόνου, δεδομένου ότι σχεδόν στο σύνολό της είναι κάτω από τη σκιά κυρίως αιωνόβιων πλατάνων.

ΜΑΡΜΑΡΟΓΕΦΥΡΟ - ΓΕΦΥΡΑ - ΠΗΓΕΣ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ (ΔΕΞΑΜΕΝΗ) - ΒΡΥΣΙΩΤΙΚΟ - ΠΗΓΕΣ ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ - ΑΓ. ΛΟΥΚΑΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ - ΠΗΓΕΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ

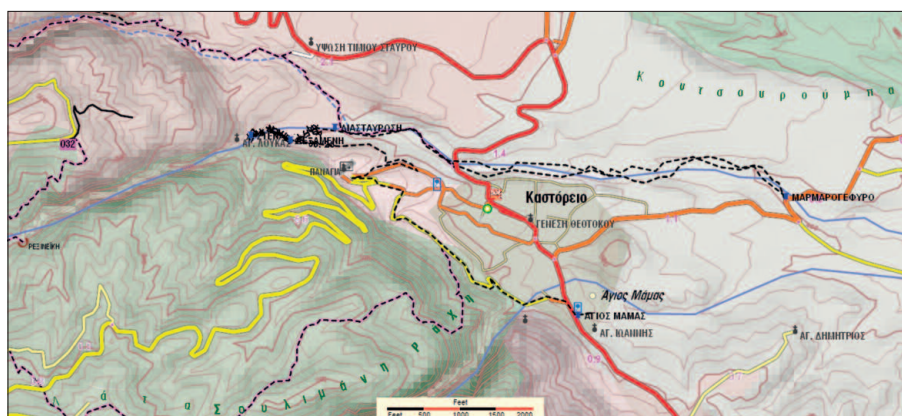
ΗΠΙΑ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ. Συνολική απόσταση περίπου 6,5-7 χλμ. Χρόνος 3,5 ώρες περίπου. Βαθμός δυσκολίας Α - εύκολη.

Εκκίνηση από το Μαρμαρογέφυρο, (400μ. περίπου υψόμε-

τρο), παλιό τοξωτό γεφύρι πάνω στον ασφαλτοδρόμο Καστορείου - Κονιδίτσας (1,5 χλμ. από την πλατεία), όπου καμάρι με νερό από τις πηγές του Αϊ-Μάμα.

Ακολουθούμε το μονοπάτι του φαράγγιου των Μύλων κινούμενοι δίπλα στο ρέμα του Κάστορα (1,7 χλμ. περίπου) με τα δύο ξύλινα γεφυράκια κάτω από την ευεργετική σκιά των πλατάνων. Λίγο πριν τη Γέφυρα του Κάστορα, συναντάμε το κτίσμα του παλιού δημοτικού υδροηλεκτρικού εργοστασίου, που είναι ρεύμα στο χωριό τις δεκαετίες 1950-1960.

Μετά τη γέφυρα Καστορείου (1ος χώρος αναψυχής, πόσιμο νερό), στη διασταύρωση των δύο

ρεμάτων, ακολουθώντας τις πινακίδες, πάμε αριστερά και μετά από λίγο φθάνουμε στον 2ο χώρο αναψυχής με πόσιμο νερό.

Συνεχίζουμε ανοδικά αριστερά και φθάνουμε στις πηγές του χωριού, στη ΔΕΞΑΜΕΝΗ.

Συνεχίζουμε δεξιά και, μετά από δεκάλεπτο περίπου, φθάνουμε στη στενή είσοδο του Βρυσιώτικου φαράγγιου, όπου αριστερά, λίγο ψηλότερα από την κοίτη, υπάρχει σπηλιά. Περνάμε δεξιά απέναντι, όπου οι παλιές πηγές των Περιβολίων.

Μετά το κτίσμα, στις πηγές, ανεβαίνουμε το μονοπάτι αριστερά. Μετά από 10 περίπου λε-

και συναντάμε τα πρώτα σπίτια του χωριού.

Μετά από 200 περίπου μέτρα, στροφή δεξιά, όπου αρχίζει πάλι χωματένιος ο περιφερειακός δρόμος, ο οποίος τελειώνει στις πηγές στον Αϊ-Μάμα.

Λίγο πριν τον Αϊ-Μάμα, δεξιά αρχίζει μικρό ανοδικό μονοπάτι για τη Μισοσπορίτισσα (Εισόδια της Θεοτόκου), άλλο σπηλαιώδες εκκλησάκι, στους πρόποδες του βουνού.

Στο χώρο του Αϊ-Μάμα, εκτός από τις πηγές, υπάρχει χώρος αναψυχής, το εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και το πρότυπο εκτροφείο πέ-

πά ανάβασης φθάνουμε στο σπηλαιώδες εκκλησάκι του Λουκά. Επιστροφή από τα ίδια μέχρι τη ΔΕΞΑΜΕΝΗ.

Μετά ακολουθούμε το μονοπάτι δίπλα στον υδραύλακα, μέχρι την ασφαλτο, όπου κάνουμε δεξιά προς το νεκροταφείο.

Πριν το νεκροταφείο, κάνουμε αριστερά σε χωματόδρομο και, μετά από 150 περίπου μέτρα, στη στροφή κάνουμε αριστερά

στροφας, σολωμού και οξύρυγ-χου της G-fish.

Ο Σύλλογος παρακαλεί και προσκαλεί τους φίλους εθελοντές για τη συνδρομή τους. Όσοι το επιθυμούν, παρακαλούμε, να επικοινωνούν με τον Κώστα Λαγανά στο τηλέφωνο: 6974098419.

Για τον Σύλλογο Φίλων
Ταϊγέτου «Η ΛΟΥΣΙΝΑ»
Κων. Χ. Λαγανάς